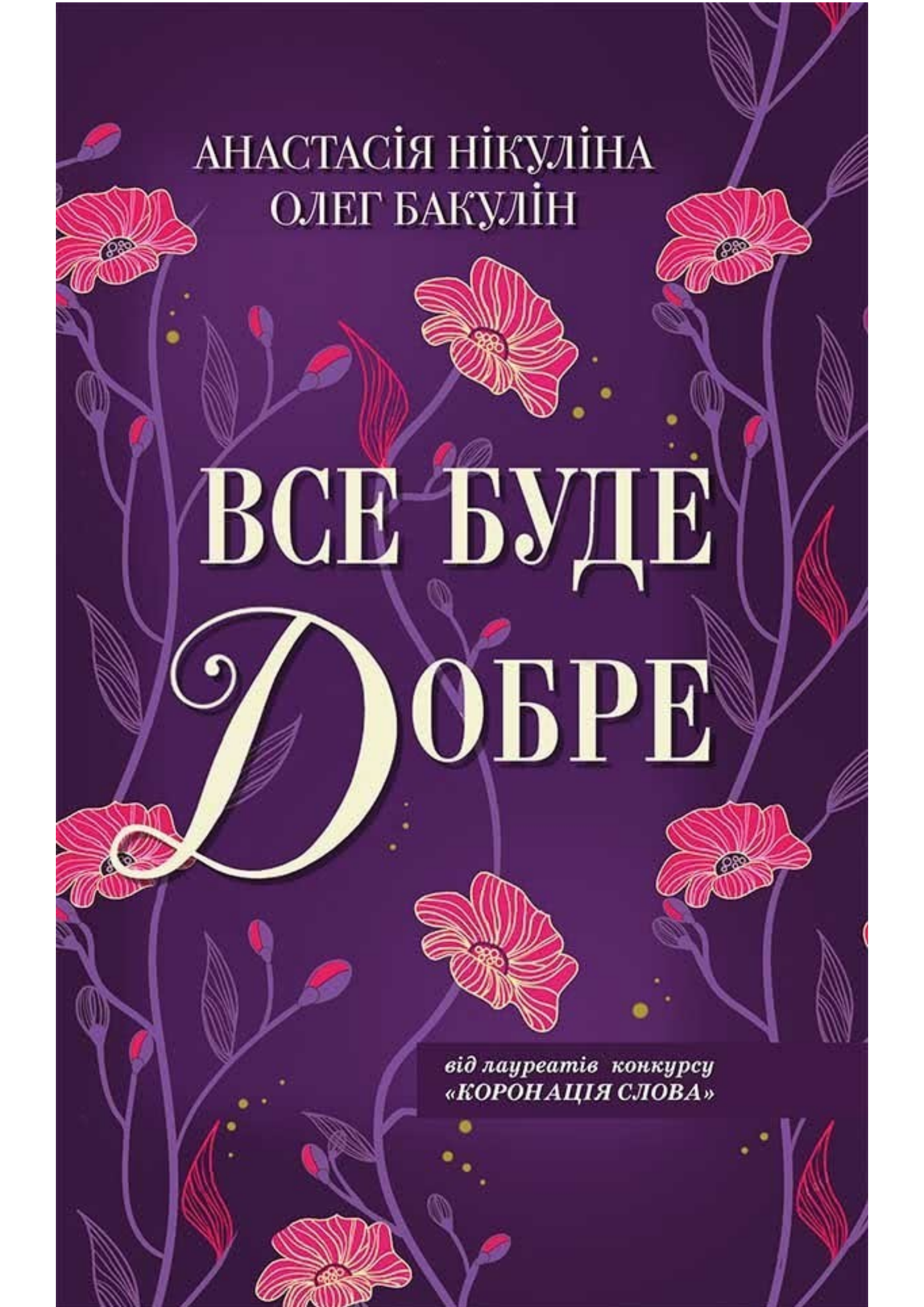

АНАСТАСІЯ НІКУЛІНА
ОЛЕГ БАКУЛІН

ВСЕ БУДЕ ДОБРЕ

*від лауреатів конкурсу
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»*

Анастасія Нікуліна

Все буде добре

Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»

2017

УДК 821.161.2

Нікуліна А.

Все буде добре / А. Нікуліна — Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2017

Колись четверо підлітків пообіцяли одне одному дружити все життя. «Все буде добре» – таким було таємне гасло Сашка, Антона, Марічки й Каті. Але доросле життя змінило їх. Успішний бізнесмен Сашко, а нині Алекс, повертається з Америки. Він випадково зустрічає Марічку в супермаркеті. Колишня красуня має вигляд старої та втомленої жінки. Алекс хоче допомогти подрузі. Однак Марічка вже сплела підлу й хитру схему, щоб використати Алекса. Вона піде на все заради грошей... Долі чотирьох друзів знову переплітаються.

УДК 821.161.2

© Нікуліна А., 2017
© Книжный Клуб «Клуб Семейного
Досуга», 2017

Содержание

Пролог	6
Розділ І. Зазнати світу	8
Розділ ІІ. Ухопив місяця зубами	21
Конец ознакомительного фрагмента.	48

Анастасія Нікуліна, Олег Бакулін

Все буде добре

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

© Нікуліна А., Бакулін О., 2017

© DepositPhotos.com / S-E-R-G-O, обкладинка, 2018

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2018

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2018

* * *

Пролог

2018 рік

– А трясця твоїй матері! Ти що тово робиш, бузувіре, грум би тя побив? – скажений вереск розрізав літню спеку, зігнавши з гілляччя сонне птаство.

– А шляк би тя трафив, псяча кров! – скоцюрблена бабця в червоній хустині продовжувала лаятися, розмахуючи ціпком.

Хлопча скочило на ноги, випустивши з рук гострий камінець. Карі оченята перелякано шукали шляхи для відступу, але ноги наче відняло. Так ставалося щоразу: варто було лише вскочити в халепу! Тим часом жінка, яку старість змусила зігнутися до самої землі, стрімко пододала відстань між ними та зупинилась, наче вкопана, за крок до паркану.

Колись це була звичайна рабця¹, що оточувала сільський цвинтар. Але люди завжди шукали коротший шлях, тому сьогодні загорода рясніла провалами, крізь які можна протиснутися самому, з родиною та ще й тачку з труною провезти. Місцями сітки не було взагалі – лише два стовпи й направляючий дріт, привалений до землі. Біля такої межі й зупинилася дев'яностолітня Параскевія, хапаючи роззявленим ротом холодне повітря. Її загнутий ніс активно ворухив широкими ніздрями, наче приношуючись до хлопця. Вицвілі блакитні очі загрозливо блищали, загострене підборіддя презирливо здригнулось: чужинець!

Вона вже підняла ціпок, щоб уперіщити бісового сина по спині («абись знав, як збитки робити»), коли побачила могилу, біля якої стояв малий. По кутах – кілочки, на горбі – лампадка та маленький кам'яний стовпчик замість хреста. Видно, що робили нашвидкуруч і абияк, бо з ім'я-прізвища померлого залишилися лише три літери «А Н А» та рік смерті – 2008. Зате епітафію погода й час чомусь пошкодували. Стара напружила підсліпуваті очі, вдивляючись у напис: «Спи, синку, доки сонце заходить за обрій: зустрінемось знову, коли все буде добре». Саме в цьому місці й намагався щось вишкрябати той хуліган.

Старечий запал кудись зник. Баба Параня опустила ціпок і покрутила головою, переконуючись, що могила дійсно знаходиться за ледь помітною межею кладовища. Тоді тричі перехрестилася: «Свят-свят-свят», – сплюнула через ліве плече та пошкандибала геть.

Хлопець видихнув із полегшенням: ноги вже його слухались. Однак наступної миті він знову стрепенувся, адже з-за сусіднього надгробка вийшла молода жінка.

– Юрчику, що сталося? – вона провела поглядом Параскевію, яка ціпком зігнала зграю круків з високого білого хреста, й обернулася до сина.

– Бабці не сподобалося, що я зробив.

– І тому вона на тебе накричала?

Хлопець кивнув.

– А що ти такого зробив?

Юрчик показав на похилену могилу, де слова «все буде добре» вкрилися шрамами від гострого камінця. Наче якийсь школяр наполегливо намагався закреслити зайві літери.

– Синку, – жінка здивовано підняла брови. – Нащо ти це зробив?

Хлопчик похнюпився.

– Я чув, як ти казала, що ці слова роблять усім боляче. Я хотів, щоб їх більше не було.

– Сонечко, я не це мала на увазі...

Зловісне каркання збило її з думки. Жінка з страхом обернулася на звук. Важкий чорний крук каркнув ще раз, перебираючи лапками на потрісканому монументі з напівстертими польськими цифрами. Жінка глянула праворуч, потім ліворуч. Звісно, старий саморобний хрест не міг зберігатися стільки часу. Це, можливо, навіть не той самий монумент і навіть

¹ Металева сітка для огороження територій.

не той самий цвинтар. Але щось усередині підказувало: це те місце. Саме тут вони, четверо друзів, убили та закопали Гектора.

Розділ І. Зазнати світу

1985 рік

1

– А-а-а-а! А-а-а-а! А-а-а-а!

Руки відвалювалися: здавалось, малий важить цілу тонну та зараз просто вислизне на землю. Катруся помахала головою, відганяючи від себе лихі думки. Коли ж він замовкне? Від пронизливого дитячого вереску в неї сіпалось око. Було відчуття, що її голова наповнена тим виском по самі вуха: ще кілька звуків – і вона просто вибухне.

– А-а-а-а! А-а-а-а!

Дівчинка переклала малого у візочок та видихнула. З онуком цьотки Люби, піврічним Марком, вона сиділа не вперше. І, враховуючи те, що більше ніхто з малим крикуном залишатись не бажав, точно не востаннє. Його рідна мама – пухка, як булочка, білявка Светка – поїхала до Львова в університет, а замість диплома привезла рожевий згорток у пелюшках. Цьотка хапалась за серце та від перших півнів і до смерку кляла гулящу дочку, тому вдома Светка не затрималась: залишила записку, що їде довчитися, а малого лишає бабусі. Ох, і наслухалися тоді сусіди... Катруся саме проходила поряд – несла від мами з магазину гречку додому, заглянула до візочка, побачила величезні блакитні очі та не втрималась від захопленого:

– Який гарнюня!

Марко чомусь затих і навіть посміхнувся дівчинці. А цьотка Люба з того дня всіма правдами, неправдами й цукерками вмовляла Катрусю посидіти з малим, бо, бачте, тільки біля неї він сміється.

– А-а-а-а!

Блакитні очі швидко наповнювалися сльозами, а замість посмішки маленькі губенята кривились у плачі. Дівчинка зітхнула: і чого їй так не щастило?

Поруч прогуркотіла хижа чорна машина, здіймаючи густу куряву. Біля хатини баби Гані вона зупинилась і вимогливо просигналила. Катруся, продовжуючи гойдати візочок, підійшла ближче й побачила, як із заднього сидіння високий чорнявий чоловік витягає як дві краплі води схожого на нього хлопця її віку. Останній опирався як міг: молотив ногами в повітрі, здається, навіть намагався ревіти, але чоловік був сильніший. Віддерши малого від машини, він голосно гримнув дверцятами та поліз до багажника. Хлопець же всівся просто на землю й бив по ній кулаками:

– Я нікуди не піду!

Катруся скривилася: голос – ну точно як у Марка.

До хлопця підійшла втомлена чорнява жінка, мабуть, мама, та почала його вмовляти піднятися, але той пручався ще більше, щось буркочучи собі під ніс. Дівчинка гмикнула та повернулась до візочка. Цьому городському нюні в Бистриці буде важко.

Із сусідніх хат визирали цікаві хазяї, розглядаючи новоприбулих. У вікнах то тут то там з'являлися обличчя дітлахів, яких одразу змінювали старші, але не менш допитливі.

Тим часом до малого підійшов батько, рвучким рухом поставив його на ноги, повісив рюкзак на спину, ще й добряче струсонув. Катруся захихотіла, затуляючи рот долонькою. Хлопець зник за дверима, баба Ганя обійнялась із чоловіком та жінкою, про щось стиха пошепотілась і зачинила хвіртку. Пара зникла в машині, і чорний звір загарчав, від'їжджаючи від хатини.

Дівчинка повернулась до візочка та ледь стримала щасливий крик: Марко солодко спав. Катруся усміхнулась, усідаючись на лавочці біля дому. У блакитному небі над головою поважно пливли білі острівці хмар, цьотка пообіцяла принести цілу шоколадку, у портфелі чекала свого часу новесенька розмальовка. Дівчинка підставила обличчя теплим сонячним променям: може, сьогодні їй таки щастить?

2

Набурмосений хлопець на ім'я Сашко ще не знав, що його приїзд приверне увагу доброї половини села. Він витримав бабусині обійми й почалапав до будинку. Зайшов у першу ж кімнату, опустився на вицвілий тапчан і просидів там, поки за ним не прийшли.

– Ну, і чого тут сам сидиш? – бабуса скуйовдила хлопцю волосся. – Батьки поїхали, не хотів з ними прощатися?

Сашко заперечно похитав головою.

– Що ж у вас там, у місті, сталося? – зітхнула бабця. – Добре, ходімо, годувати тебе буду, а то геть змарнів у своєму гóроді. Негоже гостям у сінах² сидіти.

Кухня виявилася досить просторою, хоч і дивною для міського хлопця. Замість звичної газової плити – цегляна мурованка³ на дрова, замість холодильника – дверцята в підлозі, звідки віяло прохолодою. Невеликий дерев'яний стіл межував з ліжком, накритим рядном. Ганна Богданівна («називай мене баба Ганя», – наказала вона) розповіла онуку, що взимку в кухні тепліше спати. А потім поставила на стіл сковорідку з варениками зі шкварками. І Сашко одразу забув про всі свої проблеми, у дві руки наминаючи смакоту. Після салатів, каш та іншого здорового харчування, якими годувала його мама, звичайні вареники виявилися неймовірним делікатесом.

Дочекавшись, поки онук розправиться з варениками (а потім сирником та узваром), баба Ганя відвела його до просторої кімнати.

– У цій світлиці ти будеш жити. Розбирай речі, а я сходжу за чистим рядном.

– Бабо, – зупинив її Сашко. – А що таке «світлиця»?

– Ой леле! – сплеснула в долоні старенька. – Ну так покій же оцей.

– А-а... Ясно, – кивнув Сашко, хоча ні слова не зрозумів.

«Мабуть, бабуса вже старенька. От слова в неї і плутаються», – подумав хлопець і вирішив більше не розпитувати. Минулого року він два місяці хворів на краснуху та перерахував не тільки свої книжки, але й деякі батькові. Найбільше йому запам'ятались якісь хвороби, пов'язані з планетою Венерою, про хвіст у дітей та дисоціативні розлади⁴. Напевно, на це останнє і хворіла баба Ганя.

Бабуса принесла рядно – ним виявилось біле простирadlo, – застелила ліжко й, трішки накульгуючи, пішла поратися на присадибній ділянці.

Сашко залишився знайомитись із кімнатою. Проста, але простора, завішана вишитими рушниками – бабусина робота, – з маленьким вікном із білим тюлем кудись у зелень, мальованим портретом сумної жінки над ліжком та дивним запахом молока в повітрі. Хлопець пересів на ліжко з брунатними бильцями. Матрац одразу приємно прогнувся, на відміну від його власного – твердого, проте, як казала мама, корисного для хребта. Біля ліжка стояла тумбочка та невеличке крісло, застелене бордовим килимком. Протилежну стіну підпирала широка лако-

² Нежила частина селянських хат і невеликих міських будинків, що з'єднує жиле приміщення з ганком, рундуком, верандою або ділить будинок, хату на дві половини.

³ Піч.

⁴ Органічний дисоціативний розлад характеризується тимчасовим, частковим чи повним порушенням нормально інтегрованих функцій пам'яті, усвідомлення істинності свого «Я» і безпосередніх відчуттів моторної поведінки, у результаті якого певна частина цих функцій втрачається.

вана шафа: зі скляних дверцят визирали біло-голубі тарілки й кришталеві чарки. Навпроти вікна стояв лакований стіл, застелений білою скатертиною та цератою⁵ зверху.

Хлопець задоволено потягнувся. У селі виявилося не так погано. Можна буде спати досхочу, не чистити зуби та читати. А як доведеться щось допомогти – що ж, допоможе. Хлопець потягнув блискавку на ранці й витягнув «Пригоди Тома Сойєра і Гекльберрі Фінна». От зараз прочитає трохи – ще краще стане. За прочиненим вікном щебетали птахи, глухо валували сусідські пси, шумів кам'янистий потічок. Природна колискова змусила хлопця вмотитись зручніше й заплющити очі. Лише на хвилю.

3

Сашко прокинувся від голосного пронизливого звуку. Надворі панувала густа темрява, голова гуділа, на правій щоці відбився червоний слід подушки. Хлопець підхопився: серце важко гупало в грудях. За кілька хвилин пам'ять наздогнала події вчорашнього дня – він заспокоївся та присів на край ліжка. Для того щоб знову підскочити від невідомого звуку десь на вулиці.

– Що це? – пробурмотів, мимоволі мнучи краєчок ковдри в руках.

Сашко ніколи не був боягузом. Він сам частенько розповідав страшні історії в колі друзів, підсміюючись, коли слухачі тіпались від будь-якого стороннього шуму. Однак зараз йому було не до сміху.

Звук пролунав знову, але цього разу Сашко був до нього готовий. Наче скрик, не пронизливий – швидше огидний. І десь там, далеко, за кілька будинків. Цікаво, воно може добратися сюди? А наступної миті рипнула підлога в сусідній кімнаті. Хлопця наче вітром здуло під ковдру. Міцно стискаючи в руках книгу, як зброю, Сашко вистромив носа з-під ковдри й утупився в темряву. Ось рипнула підлога десь за стінкою, слідом дзенькнуло щось металеве, а далі бліде світло, миготливе та неприродне, почало пробиватися крізь шпарину під дверима. Усе ближче й ближче.

У голові одразу промайнула історія, що колись розповідав рудий Ілля із сусіднього двору. Про Писарчуків – родину, з якою дружив батько. Одного дня мама, тато і двоє дітей просто зникли, залишивши розчахнуті двері й розкидані речі. Ілля казав, що їх викрали інопланетяни, про яких він читав у журналі. Начебто сусіди чули шум і бачили миготливе світло, а зранку Писарчуків уже не було. Сашко тоді підняв хлопця на сміх: Ілля був іще тим фантазером. Однак коли сам спробував розпитати батька, той раптом посерйознішав і наказав більше ніколи не зачіпати цієї теми.

Спогад стрілою увірвався в запалений мозок: хлопець уявив, як триногі істоти забирають його у свій корабель, що нагадував тарілку з-під борщу, і вони летять на планету, де всі мають щупальці – принаймні так писали в журналі. Далі в голові виник образ батька, серйозного й відстороненого, а ще – засмученої мами, яка більше ніколи не годуватиме його вівсянкою по суботах. Зрадлива сльоза побігла щокою. Сашко міцніше вхопився за книгу. Він так просто не здасться! Він нікуди не полетить!

Підлога рипнула гучніше, і двері з протяжним стогоном прочинились. Увесь Сашків запал кудись щез, і хлопець перелякано замружився.

– От же ж лиха година! – почулося з порогу, і малий підняв голову.

– Сашку? А ти чого не спиш? – здивовано запитала бабуса. І сама собі відповіла: – Це ж тебе розбудила? Пробач старій. Геть забула, що залишила в цій кімнаті гроші. Треба сусідці за молоко віддати, – баба Ганя усміхнулась.

⁵ Клейонка.

У світлі газової лампи, яку тримала жінка, її обличчя мало неприродно блідий вигляд. Наступної миті в коридорі загуркотіло щось металеве, і Сашко знову здригнувся.

– Бровко, ану лишися того відра! От ти зараз у мене отримаєш! – розсердилася бабуся і вийшла з кімнати.

«Пригоди Тома Соєра і Гекльберрі Фінна» впали на підлогу, а хлопець закутався в ковдру й не стулив очей до самого ранку.

4

За ніч Сашко встиг добре обдумати ситуацію та пройти всі стадії прийняття невідворотного. Батьки вирішили його позбутися? То й нехай! Вони ще пошкодують про свій дурний учинок, будуть сумувати й плакати за ним. А він лише сміятиметься їм у відповідь. У Бистриці буде ще краще, аніж удома. Бабця йому дуже рада, тож зробить усе заради внука. Хоч це й село, але тут точно знайдуться нові друзі, а ще – нові пригоди й незвідані місця. Адже, якщо відкинути упередження, Бистриця знаходилась за багато кілометрів від його домівки. Це наче нова країна – ні, навіть планета, яку можна вивчати й підкорювати. А значить, нудно точно не буде.

– Тобі, Сашку, доручається надважлива місія – дослідити нову територію! – урочисто прошепотів собі малий.

І сказане йому шалено сподобалося. Зрештою, у Львові в нього було багато друзів, він хлопець веселий і комунікабельний (так говорила про нього класна керівницка), тож тут проблем із новими знайомствами точно не буде! Допоможе бабусі – заслужить її повагу. А потім – батьки самі проситимуть його повернутися, і він ще добре подумає, чи потрібні йому ті зрадники! Хлопець до ранку крутився на перині, уявляючи, як мама з татом наввипередки вмовляють його повернутись додому, а він відмовляє їм із високо піднятою головою.

5

У Бистриці сонце вставало раніше, ніж у рідному Львові, та завзято будило місцевих до роботи. Сашко вийшов із хати й солодко потягнувся. На подвір'ї брунатні кури заклопотано порпалися в землі під чуйним керівництвом червоночубого білого півня. Просто біля хати розкошував крислатий горіх, майже торкаючись землі нижніми гілками. Праворуч, за парканом, височіли яскраво-зелені стовбури кукурудзи, яка тільки-но пустила волохаті кінчики, рівні рядочки буяків, пахучого кропу, петрушки та мереживні хвостики моркви. Грядки з картоплею захопив липучий будяк, і тепер важко було розібрати, де корисний овоч, а де – шкідник. Попід парканом, зацікавлено визираючи до сусідів, розсипалися колючі кущі малини. Сашко не втримався від спокуси та зірвав кілька ягід, попікши собі руку: під малиною, хитро маскуючись, височіла здоровенна кропива. Хлопець розсердився й витоптав кусючу розбишаку, звільнивши смакоти від загарбника.

Знайшовши олію, Сашко змастив рипучі двері до своєї кімнати. Виніс із кімнати килими й витріпав їх, уявляючи, як розправляється з невідомим суперником. Трясь-трясь – аж луна йшла. Повернув килими й протер шибки вологою ганчіркою. Пройшовся туди-сюди – і залишився задоволеним результатом своєї роботи.

– Ой леле! Оце онучок, оце молодець! – не могла натішитись баба Ганя. – Від того скрипу спокою нема. Бровко пробіжить, а мені вже – наче ціла хата людей.

Почувши своє ім'я, Бровко, великий сірий пес невідомої породи, чкурнув на вулицю.

На хвилі робочого ентузіазму Сашко відремонтував лійку, вориння⁶ для курей та допоміг пересадити кущі смородини. До обіду хлопець відважно боровся з колорадськими жуками й познайомився з дерев'яною конструкцією з обшарпаною зеленою фарбою – туалетом, де ледь не провалився у смердюче відро. Зрештою сів за стіл: на подяку бабуся спекла пишні пироги з капустою та картоплею.

– Притомився, мабуть? – поцікавилась баба Ганя, коли Сашко ліниво відсунув від себе пусту тарілку. – Тут неподалік є ставок. Не те що наш зворик⁷. Може, хочеш піти скупатися?

Хлопець глянув за вікно: сонце висіло в зеніті, змушуючи Бровка дивитись на світ з-поміж лопухів із висолопленим язиком, – та погодився. Отримав від бабусі чіткі вказівки довго у воді не сидіти й не заблукати, узяв рушника й вийшов на перше знайомство зі своїм новим тимчасовим домом.

Бистриця зустріла Сашка заболоченою дорогою й зацікавленими поглядами. Хлопець упевнено крокував зеленою вулицею, роздивляючись місцеві хатини. Усі – наче з одного тіста ліплені й такі різні водночас. Оточені парканами з гілок чи старих дошок – більше для краси, ніж для захисту, – білолиці, під чорнявими стріхами, з дерева чи з білої цегли. У кого – повні рожі в тіні розлогих груш, яблунь, вишень та черешень, у кого – зелень по коліно. Коло деяких хатин стояли дерев'яні гойдалки. У дворах на ланцюгах дрімали кудлаті пси, відганяючи хвостами великих чорних мух. І з кожного подвір'я пара-дві очей проводжали хлопця. Молодші здивовано вивчали Сашка, а старші відкладали справи й дивились услід, про щось неголосно перемовляючись. На перших двох вулицях, які минув хлопець, це викликало посмішку, однак потім від надмірної уваги почала свербіти спина.

Чого вони витріщаються? У нього що, сіно на голові? Сашко ковзнув долонею по волоссю. Та ні, наче чисто. А, здавалось, могло потрапити, коли біля курей порався. Де вже той дурний ставок?

– Ой! – пролунало поруч, і Сашко різко зупинився. Перед ним на відстані двох долонь стояло дівча в блакитній сукенці.

– Я тебе не помітила. Вибач, – тихо промовила, відступивши на два кроки.

– Та ти той... Нормально все, – Сашко роззирнувся. Вони ледь не зіткнулись чолом до чола. – Я до баби Гані на літо приїхав, от ставок шукаю. А у вас тут навіть вказівників немає.

– Вказів... що? – дівчинка здивувалася.

– Ну, писало б «Ставок» і вказувало б, де він, – хлопець скуйовдив волосся, згадавши, як мама вчила бути ввічливим із незнайомцями. – Я Сашко. А тебе як звати?

Дівчина усміхнулась.

– Катруся. Так ти загубився?

– У нас я б точно не загубився!

– А у нас – це де? – поцікавилась дівчина й сама собі відповіла: – А-а-а, – і, наче цього було мало, повторила ще раз: – А-а-а...

– Це ще що значить? – Сашко спохмурнів. – І чому всі на мене так дивляться?

– Просто ти – інший. Одразу видно.

– Який ще інший? – здивувався Сашко.

– Ти городський.

– Ніякий я не городський, а нормальний! – наїжачився хлопець. – А будеш обзиватися, то розвернись і піду!

– Ні, чекай, – пирснула в кулачок Катруся. Який же ж цей хлопець чудний. – Городський – це значить нетутешній.

⁶ Огорожа.

⁷ Потічок, потічок з яром.

Сашко уважно подивився на співрозмовницю: звичайна дівчина, можливо, навіть молодша за нього. Русяве волосся зібране хвостиком у дві чорні резинки: одна біля голови, інша – ближче до кінчиків. Сукенка надималася від вітру, руки міцно стискали старий шкільний портфель. Густа гривка ховала зацікавлений погляд. І світло-зелені очі.

– Вгадала. Зі Львова я.

– Ого. Далеченько. А я тут живу, – Катруся спідлоба роздивлялася хлопця.

Чорнявий, блідий, синьоокий. Файний. Він міг би їй сподобатись, якби не... Дівчина опустила голову й шарпнула себе за хвостик.

– А це... Гм... Це що? – хлопець показав пальцем на будівлю поруч.

На старому фасаді висіла новесенька вивіска «Народний дім комсомолу села Бистриця».

– Клуб. Вечорами тут усі збираються і танцюють.

– Класно! – вигукнув Сашко й обернувся до дівчини. – І ти теж?

Катруся відвела погляд.

– Я? Ти що! Мені тільки одинадцять. Та і не вмію... Та й там лише дорослі танцюють, – і додала тихцем: – І ті, у кого є пара.

– А я от танцюю! Ну як танцюю – ще вчусь... Але вже скоро рік, так що щось та й умію.

– Ого! А що?

– Бальні танці.

– Бальні танці, – мрійливо повторила Катруся.

Одразу уявилась велика зала, наповнена людьми, лунає музика, і вона серед усіх, така чепурна, кружляє, і кружляє, і кружляє... В обіймах... Не можна! Не можна! Дівчина знову шарпнула себе за хвостик та опустила погляд.

– Ну, а ще що у вас є? – поцікавився Сашко, згадуючи про свою нову роль дослідника.

Катруся вкотре перехопила погляд синіх очей, знітилась і несподівано для себе випалила:

– Хочеш, покажу?

Сашко глянув на Катрусю й усміхнувся.

– Хочу.

Вони легко знайшли спільну мову. Катруся виявилась тихою та скромною дівчиною, і на її фоні веселий і впевнений у собі Сашко здавався лицарем, що прийшов рятувати принцесу від дракона. Правда, з драконів були лише корови, та й принцеса тільки-но перейшла в сьомий клас...

От тільки Катруся чомусь не наважилася розповісти про те, що бачила Сашка ще вчора, під час приїзду, і він здався їй не таким веселим і добрим, як при цій зустрічі. Щоб викинути з голови дурні думки, нова подруга завзято показувала хлопцеві Бистрицю у всій красі.

– Біля твоєї баби вуйко Микола живе. Він добрий – якщо коней пасеш, дозволяє на них кататись, але після того все болить. Цьотка Оксана корів має. Мама в неї молоко бере. Я люблю молоко!

– І я!

– Тут будинок учительки, але її зараз нема. Вона на літо в місто їде. Хлопці розказували: якось залізли до неї – так там нічого цікавого нема, тільки купа книг.

– Я люблю книги. Особливо пригоди!

– Так, зараз мовчи, – дівчинка притулила палець до губ. Сашко кивнув. За кілька кроків Катруся всміхнулась. – Ну все, тепер можна. То була хата баби Стефи. Мама каже, біля неї тихо треба ходити, бо почує й до себе забере або який прокльон нашле. Вона – бісиця!

– Хто-хто?

– Відьма. До неї з міста постійно приїздять – вона всім помагає. А ще в неї чорт у помічниках – худобу глядить і город.

– Жартуєш! – здивувався Сашко.

– Ні! Он там у кінці вулиці я живу. З мамою. Вона в магазині працює – тут недалеко.

– Класно. А тато ким?

Катруся на мить замовкла й відвернулася. А потім махнула рукою вбік і перебільшено весело додала:

– А он там – хлопці в козаків-розбійників гуляють. Можеш піти до них.

– Ще встигну, – Сашко копнув камінчик. Уміє ж він пхатися не у свою справу. – Ух, який сад великий! Чий він?

– Цьотки Гальки, тут морелі⁸ файні: грубі, чорнющі, якраз скоро досягнуть. Там збоку діра є – можна пролізти. Цьотка кричить і лається, що пса спустить – то вона так лякає. Та й пес здох ще минулого року. Вона сама стара вже, збирає з нижніх гілок і то не собі, а на продаж.

– А тут ніхто не живе? – хлопець показав рукою на напіврозвалену хату.

Вікна загрозливо шкiрилися розбитим склом.

– Туди краще не ходити. Там вуйко⁹ повісився.

– Ого! А чого?

– То мама краще знає. Я так добре не згадаю.

За розмовою діти дійшли до води, і Сашко з задоволенням вдихнув прохолодне повітря.

– От тобі і став. Не дуже великий, але тут глибоко. Запливати далеко не можна, бо батьки сваряться. Хлопці тут рибу вудять. Отакених карасів! Мама таку смачну юшку варить! Ти вмієш ловити рибу?

– Та ні. У нас ніде було.

– Хлопці тебе навчать, як схочеш. А що у вас цікавого є – у Львові? – запитала нарешті Катруся, коли діти, нагулявшись, присіли на лавочку навпроти магазину.

– Ну, багато чого. Там мої друзі, ми часто м'яча ганяємо або в хокей.

– О, в нас теж у хокей гуляють. Якщо зима холодна і ставок промерзає повністю. Останні зими теплі, того...

– А в нас можна кататися цілий рік! І парки в нас гарні – такі великі, як ліс. А ще старі трамваї їздять. Їм десь сто років. Але вони спеціально старі. У Львові взагалі все старе, але від цього тільки краще.

– У нас, якщо щось старе, то його викидають. Бо воно ламається, і від цього може бути зле. От Оксанин тато не послухав мою маму й поліз на горище по старій драбині. Вона зламалася – і тепер вуйко Василь лежить у лікарні.

– У мене теж є горище. Там багато старих речей. Тато не любить, коли я туди залажу. Каже, що там небезпечно. Але я небезпеки не боюся! Дивися, що там знайшов!

Сашко витягнув із кишені тьмянний металевий значок. Потер об штани – і емблема у вигляді меча на щиті зблиснула на сонці, пустивши сонячного зайчика прямо Катрусі в очі.

– Ого! Файний, – дівчинка затулила очі долонькою. – А твій тато де працює?

– У консульстві. Їздить в інші країни, знає багато важливих людей.

– Ого! – Катруся підняла брови.

– Дядя Жора каже, що тато кого хочеш переконає.

– Мою маму не зміг би – усі кажуть, що вона дуже вперта. А твоя мама яка?

– Нормальна, – Сашко спохмурнів.

Півроку тому він не пішов з Іллею гуляти та повернувся додому раніше. Якраз щоб почути скандал. Тоді він чекав, що тато переконає маму, вони разом весело сміятимуться з тієї дурної сварки, і все буде добре.

Час минув – і ось він у Бистриці, найкращому місці на планеті.

– Мені треба йти, – хлопець заховав значок у кишеню. – Бабуся просила, щоб я довго не гуляв. Мені сюди? – показав на вулицю праворуч.

⁸ Абрикоси.

⁹ Дядько.

Розгублена Катруся кивнула. Щойно вони так добре розмовляли, а тут раптом Сашко йде. Що вона не так зробила?

– Давай я тебе проведу, – запропонувала.

– Давай, – хлопець байдуже стеноу плечима.

У зворотний бік вони йшли мовчки. Сашко крокував попереду, а Катруся дихала йому в спину, шарпаючи себе за хвостик. Чому цей веселий хлопець раптом спохмурнів та замовк? Дівчина настільки занурилась у власні роздуми, перебираючи ймовірні та неймовірні варіанти, що прогавила момент, коли Сашко різко зупинився.

– Ой, – дівчина зойкнула, зіштовхнувшись із хлопцем. – Ой, – додала тихо, визирнувши з-за його спини.

Великий червоно-чорний півень із настовбурченим чубом ходив по вулиці, раз у раз зиркаючи на високий дерев'яний паркан, до якого тулився худий світловолосий хлопець. Періодично жертва намагалася пройтись уздовж паркану до хвіртки, але півень одразу кидався на бідолашного, відганяючи на попереднє місце. Катруся пирснула зі сміху.

– Знову Гектор хлопців ганяє.

– Гектор? – здивувався Сашко.

– Півень. Гордість Іванюків, гроза села. Не кожен дорослий може до нього підійти.

Наче почувши своє ім'я, півень відкрив дзьоба. Та замість звичного «кукуріку» в нього вийшло бридке гучне клекотання. Щось схоже на звук, який так перелякав хлопця вночі.

– То це через тебе я півночі не спав? – Сашко розлютився. Підібрав край дороги довгу палицю й рушив на півня. – Ану йди сюди, Гекторе. Поговоримо, як хлопець із півнем!

Помітивши, що до нього хтось наближається, Гектор знову заклекотав, однак проігнорував загрозу. І даремно. Удар палицею прийшовся якраз по розгодованому тулубу. Півень відскочив убік та здивовано витріщився на чужинця. Хто насмілювся кинути виклик королю вулиць?

– Ану пішов звідси! – крикнув Сашко.

Гектор розправив крила й кинувся на хлопця. Однак Сашко був готовий. Як тільки півень налетів на нього, він зробив широкий пас палицею, але червоночубий забіяка легко ухилився, підскочив ближче та боляче дзьобнув нападника в ногу. Бريدке клекотання пролунало майже під вухом, і Гектор почав скакати навколо хлопця, червоними крилами затуляючи все навколо. Сашко махнув раз, другий, але марно.

– Геть! Геть від мене! А-а-а-а! Відчепись! – він спробував утекти, та де там. Півень був усюди. Стрімко налітав зі всіх сторін і боляче дзьобав по незахищених місцях.

Сльози бризнули з очей, хлопець перечепився за камінь і впав на курну дорогу. Гектор одразу опинився поруч, приміряючись гострим дзьобом прямо в обличчя.

– Ану марш! – пролунало поруч, і півень відлетів на кілька метрів, наче м'яч. Ображено глянув на кривдницю, обтрусився й почалапав вулицею, ніби нічого й не сталося.

– Ти як? Нормально? Не забився? – Катруся турботливо схилилась над Сашком.

– Не забився, – відказав той, пошукав поглядом півня й повільно підвівся.

– У тебе щось на лиці...

– Усе добре! Я ж сказав: не забився! – крикнув Сашко, відштовхуючи Катрусю. Витер слези з обличчя, обтрусив одяг. – Просто пилюка в око, і я зашпортався... У вас тут що дороги, що ями...

Він глибоко вдихнув, угамовуючи емоції. Треба ж отак перед незнайомими людьми, у чужому селі, у перший же день... Здалася йому та Бистриця? Що він собі навігадував? Дослідник, ага! Коли він уже повернеться додому?!

– А ти сміливий, отак на Гектора, – до них підійшов світловолосий хлопець. – Ця бестія навіть старших ганяє. Я вже думав через паркан перелазити, знов штани дерти. Даремно, Катрусю, тебе хлопці на футбол не брали. Удари в тебе – як у форварда.

– Та я й сама не знаю, що на мене найшло... – зашарілася дівчина.

Сашко уважно глянув на світловолосого. На півголови вищий, з усмішкою на губах, той мав вигляд звичайного сільського хлопця, типового Гекльберрі Фінна, який і по деревах лазить, і курей ганяє, і накапостити може, але разом з тим було в ньому щось магнетичне, що відганяло всі покарання за нароблені збитки. Сашко різко захотів із ним подружитися, стати таким же шибайголовою.

– Хвацько палицею махав, – похвалив його незнайомець.

– Я вдома тенісом займаюсь. З палицею ще легше. У нас багато ворон і голубів – є де потренуватись.

– Тенісом? Удома? – здивувався хлопчина, і раптом його погляд прояснішав. – А-а...

– Що «а-а...»?

– Я в Бистриці всіх однолітків знаю, а тебе вперше бачу. Ти з отих.

– Яких «отих»?

– Городських.

Сашко розізлився:

– Що у вас з тими городськими? Іду вулицею – усі дивляться. А як що скажу, так зразу – городський.

У відповідь світловолосий розсміявся:

– Не ображайся. До нас рідко хтось приїжджає, тому кожне нове обличчя – це окрема подія, – хлопець простягнув долоню. – Я Антон.

Сашко глянув на світловолосого, потім на його руку, потім знову на усмінене обличчя. Знущається? Та ніби ні... Ну й дивні вони всі тут!

– Сашко, – потис руку.

– Ти звідки? – поцікавився Антон, оглядаючи Сашка.

– Я зі Львова, до бабусі на канікули приїхав.

– Ого! Неблизька дорога. Уже з кимось подружився?

Сашко глянув на дівчину, що стояла осторонь, опустивши погляд.

– Та от, тільки з Катрусею...

– А ще мене зустрів. А значить, пів-Бистриці ти вже знаєш, – розсміявся Антон. – А ще як познайомлю тебе з Марічкою... Ой! – хлопець стрепенувся. – Зовсім забув, що вона мене чекає! Давай завтра зустрінемося, о дванадцятій, біля ставка!

– Домовилися! – відповів Сашко. – Мені теж треба додому.

– До завтра! – Антон махнув рукою й помчав вулицею.

– Сюдою можна вийти до мого дому? – Сашко повернувся до Катрусі, яка заворожено дивилась услід даленіючій постаті Антона. – Чуєш?

– Що? А, так, можна. Ходімо! – дівчинка швидко пішла вперед, ховаючи розпашіле обличчя.

– Що це з нею? – пробурмотів Сашко й пішов слідом.

6

Антон швидко біг вулицею, стискаючи руки в кулаки. Чи дочекалась його Марічка? Ніколи не вгадаєш, що на думці в примхливої дівчинки: могла образитись і піти. Хлопець проминув одну вулицю, другу та вибіг на вигін. Де ж Марічка, вони ніби тут домовлялись зустрітись? Побачивши подругу на гілці грубезної старої аличі, хлопець із полегшенням зітхнув, заліз на дерево та вмовився поруч.

– Знаєш, із ким я сьогодні познайомився? – обережно звернувся до мовчазної дівчинки.

– Ну?

– З новим хлопцем. Він із міста! Сашком звуть! Приїхав недавно!

– З міста... – недовіжливо протягнула Марічка й одразу змінилась на обличчі. – А це цікаво!

– А знаєш, як ми познайомились?

– Кажі вже, – усміхнулась.

– Знаєш Катрусю Синицю? Ну, вона в кінці села живе...

– Це та, що її мама – продавчиня в нашому магазині?

– Ага! На неї собака напав, я почав його відганяти, а тут хлопець якийсь із-за рогу вийшов і... мені трохи допоміг.

– Ого, який же ти хоробрий!

– Та що там той собака, я й не таке можу, – гордо відказав хлопець, розхитуючись на гілці.

– Ой, Антончику, дивись: сонечко! – раптом зойкнула Марічка.

І справді, по краєчку її мереживного комірця повзло маленьке створіння.

– Марічко, йому два рочки, він сам мені про це сказав! – захоплено відповів хлопчисько, жартівливо нахиляючи порожевіле вухо до комашки.

– А що ще він каже? – Марічка кокетливо показала пальцем на комашку.

Хлопець знову нахилився до комірця й пошепки промовив:

– Каже, що ти гарна...

Антон підсунувся ще ближче й потягнувся до щічки дівчинки. Вона дочекалася моменту, коли от-от мав відбутися цей перший невинний поцілунок, та зі сміхом зіпхнула недолугого залицяльника з гілки. Легко зістрибнувши за ним, відбігла на кілька кроків зі словами:

– Не доженеш, не доженеш! – і стрімголов помчала в ліс.

Розгубленому хлопцеві нічого не залишалось, як підвестись і побігти за дівчинкою. Марічка бігала набагато швидше, але завжди піддавалась Антону. Хлопець наздогнав її біля великого яру, де на самому краєчку всілась його обраниця, і захекано вмовився поруч. Утікачка крутила в руках щойно зірвану ромашку.

– Чого квітку мучиш? – спитав обережно.

– Люблю я ромашки...

– А хочеш я тобі цілий букет назбираю? Хочеш, хочеш?

Хлопець схопився на ноги й уже готовий був бігти не тільки за ромашками, а й за трояндами з садочка тітки Галі, і за бузком бабці Оксани, і навіть на базар, куди з'їжджались молоді з двох сусідніх сіл та продавали все, чим городи багаті.

Але цього разу дівчинка заперечливо похитала головою, загадково усміхаючись.

– Мені однієї ромашки вистачить, – дівчинка стала повільно, одна за одною, обривати білі пелюстки, бурмочучи собі під ніс: – Любить – не любить, любить – не любить...

Заведений хлопець вирвав із її рук обскубану ромашку і видер решту пелюсток одночасно, крикнувши:

– Любить!

Марічка дзвінко розсміялась:

– Чим доведеш?

– Хочеш, тобі грушок принесу, з городу тітки Ксені?

– А як вона на тебе свого Рекса спустить? – почала дражнитись Марічка. – Це тобі не якийсь дворняга, скажуть йому «фас» – одразу без штанів лишишся! Відкусить тобі носа, щоб знав, як за чужими грушками лазити!

– А от і ні! – Антон густо зашарівся, згадавши про кусючого Рекса. – Я не боюся собак!

– Ага, так як тоді, коли з дашка літньої кухні стрибнути намагався. Та так намагався, що й з місця не зрушив.

Антон ображено відвернувся.

– Ну гаразд. Принеси мені...

– Що? Я на все готовий!

Марічка нахилилась до вуха хлопця й ніжно прошепотіла:

– Перо з хвоста Гектора.

– Гектора?

У пам'яті одразу виринули події півгодинної давності. Коли півень притиснув хлопця до паркану, і тільки поява Сашка врятувала Антона від принизливого крику про допомогу. Зрештою, не так самого Сашка, як несподівана хоробрість Катрусі – що було ще образливіше, розкажи він комусь. Але показати свою слабкість перед Марічкою? Та нізащо! Тому хлопець витер носа об рукав сорочки і рвучко піднявся з трави.

– Ти точно цього хочеш?

Марічка вляглась горілиць і роздивлялась хмарки, що пролітали над головою.

– Точно-точно, іди вже.

І хлопець побіг шукати півня. Точніше, шукати, як можна взяти пів'я, оминувши власне зустрічі з його власником.

Марічці й діла не було до пера нещасного півня, але щоразу, як вона виголошувала свою забаганку Антонові, в очах хлопця спалахував шалений вогник. І він завжди приносив їй те, що б вона не побажала. На рік старший за дівчинку, білявий хлопець кохав її отим щирим дитячим коханням, яке дорослішало щороку.

Марічка заплющила очі й усміхнулась. Добре, коли тебе люблять.

7

Наступного дня, пополудні, Антон гордо представив свою подружку новим знайомим:

– Знайомтесь, це моя Марічка!

– Така вже й твоя! Я мамина й татова! – усміхаючись, відповіла дівчинка. Мружачись від яскравого сонця, вона розглядала незнайомого чорнявого хлопчика. І наче ціла Бистриця таких, але все ж він – інший, городський. Це як поїхати до родичів у сусіднє село. Ніби ті самі будинки, такі ж люди, але все ж різні звичаї, різне ставлення. З городськими завжди так було. Дивишся на них – і не знаєш, що вони бачать, про що думають, як будуть поводитись. А загадки були Марічці до смаку.

Дівчина скосила погляд на Катруся, що стояла поруч. Проста як двері – усе на обличчі написано. Як і в Антона. Зате такі ніколи не обдурять, не зрадять, не покинуть...

– Привіт, – дівчину вивів із роздумів приємний голос. – Мене Сашком звуть. Я зі Львова.

– Марічка з Бистриці, – усміхнулась дівчина. – О, Катруся, і ти тут. Антон казав, що разом із Сашком тебе від собаки врятував. Пес тебе не покусав?

– Та ні, – знітилась дівчина.

Антон опустил очі, очікуючи ганебного викриття. Але Сашко був надто захоплений знайомством з Марічкою, а Катруся – надто сором'язливою, щоб розповісти правду.

– Ходімо зі мною на поле, тато, напевно, уже мене докричатись не може, – запропонував Антон.

– Ходімо, – відповіла Марічка. – Сашку, ви з нами?

– Ага, – Сашко усміхнувся. – Куди ви, туди й ми.

– От і чудово!

Сашко трохи відстав від решти, слухаючи, як Марічка про щось весело щебече з Антоном. Малим він випадково випив чарку горілки на татових іменинах, переплутавши склянки. Тоді йому пекло в грудях й паморочилось у голові. Зараз хлопець відчував те саме, адже перед ним була справжня красуня: довге лискуче чорне волосся, маленький носик, яскраво-блакитні очі, пухкі малинові губи. За такою, напевно, навіть старші хлопці захоплено прицьмукували вслід.

Нова дівчина була геть не схожа на Катрусю – витончена, тендітна, наче дзвіночок. Але Марічка вже подобалась Антону. Сашко добре пам'ятав, що коли батьки сварились, мама кричала про зраду, про зруйноване щастя. Він точно не буде чуже зачіпати! Добре, що є Катруся. Вона теж мила, завжди привітна, а ще – посмішка в неї гарна. Поки вона близько – все буде добре.

Хлопець наздогнав дівчинку та взяв її за руку. Катруся тихо зойкнула й подивилась услід Антону з Марічкою, які також трималися за руки:

- Смішні вони.
- Чого? Це нормально. Їм добре разом.
- А тобі це нащо? – Катруся кивнула на їхні переплетені пальці.
- Ти мені подобаєшся, що тут не ясно?
- Правда?
- Правда.

Дівчина хвилю подумала – і міцніше стиснула долоню.

У Катрусі була лише мама. Робота в магазині відбирала багато часу й енергії, тому, вигорившись за день, утомлена жінка не знаходила слів для доньки. Катруся прибирала хату, готувала їсти, поралась на городі, а мама за це приносила їй смаколики з магазину.

До приїзду Сашка дівчинка багато часу проводила на самоті. У присутності інших їй було важко – вона соромилась, шарілась, замовкала й забивалась у куток. Знайти друзів у селі було непросто. Бо куди б ти не прийшов – там про тебе вже знали: добрий ти чи поганий, пустиш сльозу чи вдариш у відповідь. Але зараз її ніхто не проганяв і не сміявся. Діти швидко звикли одне до одного й майже щодня зустрічалися вчотирьох.

8

Літній день важко починав вечір. Задуха не поспішала пірнати за обрій услід за пекучим світилом. Волохаті сутінки теж були гарячі на дотик.

Антон зібрав усіх під гіллястою грушкою, з якої раз у раз за комір сипалися суха кора й дрібні гілочки.

– Антончику, розкажи страшну історію! А як не знаєш, то вигадай, – Марічка сиділа біля Антона та гризла насіння.

Її блакитні очі весело примружились, мовляв, спробуй налякай.

– Ну слухайте! Тільки вигадник із мене поганий, тому казатиму правду, – хлопець стихив голос, і друзі нашорошили вуха: гучний голос лише зіпсував би оповідку. – Коли наш клуб ще був закритим, на танці ходили в сусіднє село. Туди дві дороги було – коротка, але через старе кладовище, і довга – через міст. Але через міст ходити боялись, бо вночі там з'являвся Перейдень.

– Хто-хто? – перебила хлопця Марічка.

– Перейдень, – терпляче повторив Антон. – Він служив бісиці, яка до баби Стефи жила. Коли вона була молодою – до клубу ходила. Їй там сподобався хлопець, Максим, що на гармоніці грав. Але в нього вже була наречена. Відьма про це знала, та все одно почала залицятися. За це її після танців підстерегли подруги нареченої та побили. І так сильно, що ледве доповзла додому. І щоб помститись, викликала Перейдня. Кому він переходив дорогу – той мусив померти.

– Та ну, – пхикнула Марічка.

– А пам'ятаєш, де знайшли сина цьотки Василяни?

– Ну, на мосту, здається. Перепився та голову собі розбив, – невпевнено засміялась Марічка.

– Ні, то йому Перейдень дорогу перейшов!

– А як його впізнати? – запитала Катруся, мимоволі стискаючи руку Сашка.

– Він на вигляд як звичайна людина. Виникає нізвідки й намагається йти спочатку з тобою в ногу, потім навперейми – і переходить шлях. Щоб упізнати його, треба поздоровкатись. Якщо відповідь – то звичайна людина, а як ні – треба тікати.

– Ти так розповідаєш, ніби сам бачив, – Сашко примружив очі.

– Ні. Сестра двоюрідна розказувала. Вони якось із танців вертались. Вирішили через кладовище не йти, бо ніч страшна була: повний місяць і жодної зірочки на небі. Але сестра тоді посварилась із хлопцем та пішла іншою дорогою, а компанія – через міст. Сестра додому нормально дійшла, а от решта...

– Що з ними? – шарпнула Марічка хлопця за рукав.

Катруся підсунулася ближче до Сашка. Кволу тишу порушували самотні цвіркуни. Густа ніч облизувала ноги приємною прохолодою. Блискучі зорі здавалися такими далекими й холодними, що хотілось набрати їх повні жмені й обкластися з усіх боків.

– Ішли собі, сміялись і раптом побачили старезну бабцю. Вона йшла просто за ними. Здивувалися спочатку – то вже друга ночі була, – але не злякались. Іде, ну то хай іде собі. А стара пришвидшила крок і вже йшла зовсім поряд. Вони затихли, зиркають на бабцю. А вона все швидше і швидше йде. Перегнала їх на кроків десять і почала дорогу переходити. Дівчата закричали: «Перейдень», – і побігли вперед, сподіваючись обігнати стару. Один хлопець не розгубився і крикнув: «Дай Бо' щастя!» А бабця розвернулася до них і каже...

З тими словам Антон нахилився до дівчат і як прорече:

– Доброго здоров'я!

Катруся запищала від несподіванки, Марічка легенько вдарила хлопця по плечу, і Антон весело розсміявся. Сашко посміювався на пару з другом. Похмурий Львів раптом зробився далеким-далеким. Надворі розкошувало літо: наливались тягучим соком яблука й груші, з лісу тягнулися солодкі пахощі малини, шелестіла м'яка трава під ногами, чисто вмите чорничне небо щедро всипали зорі, ліси довкола схвально кивали чубатими головами. Поряд були нові друзі. Що ще потрібно для щастя?

Розділ II. Ухопив місяця зубами

2007 рік

1

У заспаного міста сьогодні не було ані настрою, ані бажання прикидатися сердечним подарем. Небо гарячково куталось у сіре дрантя, скидаючись на жебрака – мокрого, жалюгідного та геть не привабливого.

Вітер сипнув в обличчя дрібної мжички й ледь не видер із рук чорний дипломат, одночасно зануривши в запах чогось зіпсованого. Однак люди продовжували йти, сприймаючи колючі краплі й неприємний запах як належне, тож Олександр скривився, зробив ще один крок і нарешті опинився на землі. От він і вдома.

На цій частині планети весна вже вступила у свої права, однак зимова куртка була як ніколи доречною. Олександр примружив очі й посміхнувся: мама завжди змушувала одягатись тепліше. Цікаво, де вона зараз?...

Застібнувши гудзики, чоловік озирнувся на літак із синьо-жовтим прапором на крилі та неквапом рушив у напрямку приземленої споруди.

– Your passport, please¹⁰.

– Here you are¹¹, – відповів Олександр, подаючи документ.

– Do you have anything unregistered?¹² – запитала працівниця аеропорту, переглядаючи паспорт.

– Only old memories¹³, – чоловік знизав плечима.

Юна дівчина з блакитною хусточкою на шиї та бейджиком «Віра» здивовано підвела погляд. Долоні саме пригладжували ідеально випрасувану спідницю та зупинились на півдорозі. Помітивши посмішку в очах дивного пасажира, Віра й собі усміхнулась – професійно-сліпуче, по-європейськи.

Пройшовши митний контроль і рухаючись приміщенням аеровокзалу, Олександр здивовано крутив головою. Високі стелі, прозорі стіни, стерильно чиста підлога, поштиві посмішки на обличчях персоналу – усе так, як і має бути. Але щоби в Україні... Чоловік усміхнувся. А він боявся, що страшні історії про Східну Європу виявляться правдивими.

Однак «Європа» закінчилась одразу за прозорими дверима. Десь на горизонті височіли типові «хрущовки», на автобусній зупинці літні жінки з великими торбами про щось голосно сперечались між собою, а повз промчав давно забутий ВАЗ-2108, розвівши в повітрі сморід густим димом. Країна контрастів. Країна мрій. Невже сюди він так довго хотів потрапити? Олександр глянув ліворуч. Потім праворуч. Потім озвався телефон.

– Yes?¹⁴ Тобто слухаю.

– Пане Олександр, це ваш водій. Гляньте на паркінг.

Чоловік покрутився на місці та серед міського пейзажу виділив високого хлопця в чорному костюмі, що махав рукою, висунувшись із вікна лімузіна. Білого лімузіна. Олександр усміхнувся про себе: так от що мала на увазі фірма під фразою «за вищим розрядом». Кивнув у відповідь і попрямував до автомобіля.

¹⁰ Ваш паспорт, будьте ласкаві (англ.).

¹¹ Прошу (англ.).

¹² Маєте що-небудь не задеклароване? (англ.).

¹³ Лише старі спогади (англ.).

¹⁴ Так (англ.).

– Здрастуйте, пане Олександр. Як долетіли? – хлопець вискочив назустріч.
– Добре, – потиснув руку чоловік. – Півпланети облетів, відчуваю себе виснаженим. А ти...?
– Ой точно, вибачте, – хлопець ляснув себе по лобі й обеззброююче усміхнувся. – Віталік. Можете мене звати просто Віталік. Я ваш водій на час... – він на секунду насупився. – Ну, поки не скажуть «відбій». Давайте ваші речі.
– Зрозуміло, – відповів Олександр, слідкуючи, як Віталік пакує чемодани у величезне нутро лімузина. Вищий розряд, ага.
– Тож куди ми зараз? – запитав Віталік, коли вони опинились усередині авто. – Одразу в готель?
– Давай у готель. Знаєш куди?
– Ображаєте. Мені тут цілу схему склали на всі випадки життя, – Віталік помахав пухкою папкою.

Олександр усміхнувся.

– Тоді рули.

Лімузин м'яко стартував, а чоловік нарешті дозволив собі послабити краватку. Налити шампанського. Відкинутись на спинку диванчика. Заплющити очі. Пальцями знайти тверду палітурку блокнота під плащем. Глибоко вдихнути й уже вкотре повторити про себе, що це саме те, чого він хотів. Прислухатись до шуму дороги за вікном. І згадати, як усього кілька днів тому принтер ніяк не хотів видавати папір.

2

– Та ну твій страховий фонд! – стиснув зуби Олександр Шипалко, якого всі знали під іменем Алекс Шипал, та швидким ривком витягнув пожану декларацію про доходи.

– Great! Just great!¹⁵

Листок полетів у кошик, а принтер отримав заслуженого копняка. Півдня роботи коту під хвіст. Він зробив правки в документі до чи після того, як пустив на друк? Там же були уточнення з юридичного відділу... Треба терміново роздрукувати цю бісову декларацію, поки начальство не...

– Алексе, можна тебе на хвилину? – його гукнули, і чоловік обернувся.

Джим, голова служби забезпечення. От лайно. Вони в цих великих корпораціях що, думки читають?

– Так, звичайно, – кивнув Алекс та ще раз копнув принтер. – Зараза!

Крокуючи слідом за Джимом, чию декларацію нещадно зажувала фірмова техніка від Хегох, чоловік поглядав на світ за величезним панорамним вікном. Сезон дощів добігав кінця, а значить, ще два дні – і можна відпочити. Покинути стерильне лоно офісу й вирушити на природу, під сонце. Маленький гольф-клуб – не бозна-які плани, але Моріс розповідав, що це найкраще тихе місце в радіусі двохсот миль від Нью-Йорка. Люб'язний персонал, зелені газони й незаймана природа. Екологія в чистому її прояві.

– Заходь. Бос чекає, – Джим відчинив двері кабінету голови правління банку.

«Що сталося? Невже це через декларацію? Але ж...»

Поки голова напружено працювала, великі двері вже зачинились, залишивши Алекса наодинці з Чарльзом Егарттом, виконавчим директором фінансового холдингу «Альвеа».

– Алексе, проходите, сідайте, – люб'язно запропонував Чарльз, указуючи на крісло перед собою.

¹⁵ Чудово! Просто чудово! (англ.)

Чоловік нервово глитнув та повільно підійшов до м'якого крісла. Він працював у «Альвеа» понад десять років, однак за весь цей час був лише кілька разів у кабінеті виконавчого директора. І кожен із цих візитів відправляв життя Алекса Шипала в крутий віраж.

– Сідай, сідай, я не кусаюсь, – усміхнуся Чарльз Егарт. – Чаю, кави, віскі?

– Чаю, будь ласка.

Алекс сів у крісло та дозволив собі розслабитись. Якщо йому пропонують чай – розмова точно не піде про його звільнення. Чашка з паруючим напоєм опинилась на столі, а сам директор сів навпроти свого знервованого підлеглого.

– Алексе, нагадайте, звідки ви родом?

– Україна, сер. Це така країна між Польщею та Росією.

– Так-так, знаю, – сплів руки в замок Чарльз. – Батьківщина Івана Франка, якщо не помиляюсь?

– Не помиляєтесь, – здивовано погодився Алекс.

Таке знання рідної культури трохи шокувало його. Він би ще зрозумів Володимира Кличка чи Андрія Шевченка – Чарльз Егарт дуже цікавився спортом. Але Франко? Звідки?

– Як давно ви були на батьківщині, Алексе?

– Не знаю... – Алекс напружив пам'ять. – Років двадцять тому, може, більше. Я переїхав до Америки ще підлітком, тому про Україну маю дуже приблизні уявлення.

– Однак мову пам'ятаєте.

– Звісно, пам'ятаю. Українська діаспора в Нью-Йорку досить сильно розвинута.

– А чому за весь цей час так і не відвідали власний дім? – виконавчий директор холдингу «Альвеа» пив чай із великої домашньої чашки.

– Та якось... не виходило.

Відповідь прозвучала мляво, однак і Чарльз, і Алекс знали справжню причину. Гордій помер, але його угода продовжувала зв'язувати руки синові.

– Тоді як щодо того, щоб узяти цього конверта й сказати мені свою думку? – Чарльз кинув на паперовий пакет на столі. Не запечатаний.

Алекс відклав чашку, узяв у руки конверт. У долоню лягли квитки до Львова з пересадкою в Стокгольмі. Із завтрашньою датою. Алекс підвів здивований погляд на свого начальника.

– І як це розуміти?

– Як премію від організації за гарну роботу. Ми відкриваємо філію банку в Західній Україні. Ваша кандидатура на роль регіонального директора цілком задовольнила Керівну Раду, – Чарльз Егарт відставив порожню чашку й білозубо усміхнувся. – Мої вітання.

Поїздка в затишний гольф-клуб відкладалась на невизначений термін. Життя Алекса Шипала заходило в крутий віраж.

3

Готель «Євро Плаза» мріяв мати європейський вигляд. Тут тобі і вишколений персонал, і мужні сек'юриті на входах, і килими, буквально просякнуті освіжувачем, і навіть англomовна Біблія в шухлядці – і все це за цілком європейську оплату. Номер з аскетичним виглядом, однак з усім необхідним для комфортного проживання: велике ліжко з ортопедичним матрацом, міні-холодильник з алкогольними напоями, великий телевізор на стіні. Та, відкрутивши кран у ванній і замість гарячої води почувши приглушене гарчання, Олександр зітхнув. Влада змінюється – труби залишаються.

– Що? – запитали в слухавці, коли він набрав рецепцію.

– У мене немає води в номері, – повідомив Олександр.

– І що? – пролунало у відповідь.

На мить чоловік розгубився. Українська діаспора не передавала разом з мовою українську ментальність.

– Викличте майстра, будьте ласкаві.

– Номер? – ліниво запитала слухавка.

– Сорок сьомий.

Кілька секунд було тихо.

– Зараз до вас прийде майстер, – озвалися слідом. – Бажаєте чаю чи, може, кави?

Олександр відмовився та поклав слухавку. Послабив краватку, змінив один діловий костюм на інший. За цей час принесли каву, яку він не замовляв, прийшов майстер і діловито заліз під умивальник, чомусь прийшла прибиральниця, покрутилась, витерла підвіконня та вийшла.

Залишивши свій багаж на огляд Батьківщини (нічого важливішого за улюблені труси там і так не було), Олександр вийшов з номеру, спустився на перший поверх і сів у люб'язно прочинені двері лімузина. Мотор тихенько загарчав, і авто перелаштувалось у другий ряд. Віталік не питав, куди їхати. У нього були чіткі інструкції щодо того, як поводитись з іноземним клієнтом. А Олександр зауважив, що клітка вищого розряду має на диво золоті прута.

4

Вулички Львова пролітали за вікном. Олександр Шипалко дивився їм услід – не пригадував. Десь тут був його дім, у якихось парках він гуляв із друзями, на невідомих гойдалках проводив час після уроків. Однак це було колись. Життя в Америці спростило всі спогади, забравши злеті та падіння, залишивши по собі лише приємне відчуття, що «раніше було яскравіше».

Лімузин зупинився біля помпезної будівлі з яскравою вивіскою «Інстер Банкін Груп» і нижче – «Ми турбуємося про ваші вклади». Олександр вийшов з автомобіля та відчув себе дріб'язковим поруч із такою величчю. Якщо бути точним, то величчю й несмаком. Масивні колони, важкі оксамитові порт'єри та довгі килими навіювали сум.

Його зустрічав широкоплечий представник банку, якого в Нью-Йорку взяли б на роль клубного викидайла без додаткового кастингу. Олександр пройшов за ним кілька коридорів та, відчинивши двері з масивними позолоченими ручками у вигляді драконових голів, увійшов до зали переговорів.

– Пане Ігорю.

– Пане Олександр, – назустріч підвівся директор «Інстер Банкін Груп».

Високий, із помітним черевцем, Ігор Жатек ледве поміщався в дорогий темно-синій костюм. Коротко стрижене світле волосся, насичений запах одеколону, постійно примружені очі, наче їхньому власнику було наперед відомо, що ти скажеш. Стилисти явно створювали цей образ, щоб підкреслити велич свого боса, але Олександр бачив перед собою лише кримінального піжона. Так і кортіло зняти з нього піджак і перевірити, чи набиті «куполи» на спині. Чоловіки потисли руки та повернулись назад у свої м'які крісла.

Директор «Інстер Банкін Груп» розстебнув піджак і закинув до рота виноградинку. Це була його територія, він почував себе господарем становища. Олександр окинув поглядом кімнату для переговорів. Неохайна ліпнина, позолота на канделябрах, великий стіл, стилізований під вісімнадцяте століття. Складалося враження, що Ігор Жатек пограбував музей, аби облаштувати собі офіс. Однак... Олександр глянув на папку з документами, які тримав у руках. «Інстер Банкін Груп» – банкрут. Ціна на їхні активи за останній квартал упала майже втричі. Саме тому «Альвеа» вирішила укласти цю угоду. Однак чому Чарльз Егарт вибрав на такі переговори звичайного клерка? Олександр Шипалко знову згадав свого батька. Бомба, заведена десятком років тому, нарешті почала працювати.

Двері відчинилися знову, і до кімнати зайшов чорнявий підтягнутий чоловік – лондонський юрист Ендрю Андерсон. За срібними тонкими окулярами ховалися гострі темні очі. Усмішка – коротка, наче на неї не вистачало часу. Краватка ідеально підібрана в тон до темно-сірого костюма. Короткий кивок замість привітання спершу одному, потім другому гостю. Підкотив манжети й сів у глибоке крісло.

– Не будемо гаяти часу. Як ви вже знаєте, панове, американська корпорація «Альвеа» планує відкрити мережу банків в Україні. Почати вони вирішили із західної її частини, – юрист опустив долоні на стіл і глянув на гостей. Сьогодні він виступав у ролі модератора. – Є ідеї?

Олександр поправив краватку. Своє слово він мав сказати першим.

– Корпорація «Альвеа» працює на світовому фінансовому ринку вже довгий період часу. Щорічний оборот компанії – десятки мільярдів доларів. Наші представництва є в кожній країні Західної Європи, також корпорація активно працює над розвитком східноєвропейського сегменту. – З теки, люб'язно наданої Віталіком, чоловік дістав документи та поклав їх на стіл. – За найближчі півроку корпорація планує відкрити чотири філії у Львові, ще шістьнадцять – у районних та обласних центрах України. Паралельно планується масштабна рекламна кампанія зі спеціально розробленим слоганом «Альвеа. Все буде добре». – З теки на столі перекочували фотографії та графіки. – До кінця наступного року корпорація планує відкрити дві філії в Донецьку та шість – у Києві. Центральна штаб-квартира залишиться у Львові.

Олександр зробив паузу й відпив мінералки з високої прозорої склянки. Андерсон гортав документи, вивчаючи ескізи рекламної кампанії. Пан Ігор крутив у руках чорний Parker Duofold, не зводячи з нього погляду. Олександр знову поправив тугу краватку й продовжив говорити лише для цих ледь примружених сірих очей.

– Корпорація готова вкласти чотирнадцять мільйонів доларів у розвиток українського сегмента – і це лише за найближчі півроку. Будучи одним із гігантів бізнес-індустрії, ми не просто орієнтуємось у фінансових потоках. Ми їх створюємо. Україна є перспективним полем для нашого подальшого розвитку, а тому корпорація «Альвеа» зацікавлена в засіві цього поля. І щедро винагородить тих, хто допоможе їй у цій непростій справі.

Ручка зупинила свій рух, а потім продовжила його у зворотному напрямку.

– Пан Олександр веде до того, – додав Андерсон, не відриваючись від документів, – що «Інстер Банкін Груп» володіє хорошим потенціалом, таким як ключові архітектурні розміщення філій та вагомий вплив на місцеве медіа. Тоді як за поточний рік ви втратили третину своїх активів, – документи повернулися до теки. – Співпрацюючи, ви обидва могли б досягти набагато більшого, аніж поодиночі.

Лондонський юрист ще раз обвів поглядом присутніх:

– Є ідеї?

На середині довготривалих перемовин чоловіки вирішили взяти паузу. Олександр вийшов у туалет і відкрутив кран на повну потужність. Струмінь води виявився крижаним, однак це було *that right thing*¹⁶. Голова хоч і не гуділа, але після перельоту в нього завжди залишався тупий біль у потилиці. Наче колись давно хтось приклався там чимось важким. Олександр набрав повні долоні криги, глибоко вдихнув та плюснув собі в обличчя. Це були ще ті переговори. Генеральний директор «Інстер Банкін Груп» виявився відбірним шматком лайна.

Олександр плюснув собі водою в обличчя ще раз. Заручитися підтримкою «Інстер Банкін Груп» було стратегічно важливим кроком. Ця мережа банкових установ з'явилася на ринку України близько п'яти років тому. Користуючись зарубіжним капіталом, вони швидко витіснили конкурентів із тих місць, які підказали їм соціологи, налагодили контакти із засобами масової інформації та почали працювати, як за підручником.

¹⁶ Те, що треба (англ.).

Однак за невідомих причин населення не перейнялось бажанням нести свої гроші в новостворену структуру, і за перші кілька років повільно, а за наступні – стрімко українська філія «Інстер Банкін Груп» опинилась не в найкращому становищі. Хоча нащо ті згладжені кути? По суті, мережа знаходилася за крок до прірви. Урятувати її могло лише дивовижне зовнішнє грошове вливання. Ігор Жатек ногами й руками до останнього опирався цьому диву.

Про вовка промовка: двері прочинились, і до туалету зайшов сам пан генеральний директор. Олександр покосився на нього крізь призму дзеркала й утретє сполоснув обличчя крижаною водою.

– Навіть боги ходять до туалету, га, пане Олександрє? – сказав Ігор, розстібаючи штани та підлаштовуючись під рівень пісуара.

Олександр не відповів. Натомість насухо витер обличчя й руки паперовим рушником, провів рукою по ідеальній борідці й нахилився до дзеркала. Над губою вискочив прищик?

За той час Ігор завершив свою справу та став поруч. У повітрі завис присмак сигаретного диму. Олександр скривився.

– Даремно ви приїхали, пане Олександрє.

Крізь злегка запотіле дзеркало можна було побачити, як директор поважної банківської мережі сплюнув у раковину та виставив на показ свої вибілені зуби.

– Розумієте, там у вас, у Канзасі, усе по-іншому. Тут же правила гри трохи відрізняються.

Ігор поклав руку на плече свого співрозмовника та переконався, щоб ця рука підкреслила вагу слів, що лунали серед туалетного кахлю. Олександр подумки зітхнув. Чарльз Егарт наказав організувати співпрацю за будь-яку ціну.

– Нам не потрібна допомога янкі, – процідив Ігор Олександрові на вухо. – Наші проблеми ми якось розрулимо самі. Тож вирушайте назад і переконайте своє керівництво, що Україна – не краще місце для американських інвестицій. Інакше... Нам доведеться застосувати менш традиційні засоби впливу.

«Пірнути під руку, завдати удару, відскочити назад, заблокувати зустрічний випад. Зробити крок назад, зашпортатись та опинитися на землі. Знову.

– Ти не зможеш перемогти, якщо будеш поводитись так, як від тебе цього очікують, – батько терпляче чекав, поки син підведеться на ноги. – Пам'ятай: лише переможці вирішують, що правильно, а що ні.»

Спогад зник так само швидко, як і з'явився, залишивши по собі присмак поту від постійних тренувань. Рука росіянина міцніше стиснула плече. А секундою пізніше вона злетіла в повітря. Ігор Жатек був масивнішим, явно зі спортивним минулим. Однак на боці американця був ефект несподіванки та самовпевненість суперника. Батько добре навчив, як потрібно поводитись із такими. Мить – і краватка Олександра перетворилась на петлю, а директор «Інстер Банкін Груп» завис обличчям над раковиною. Просто над власним плювком.

– Не хотілось би розчаровувати вас, пане Ігорю, але корпорація «Альвеа» вже затвердила план роботи на цей рік. І в цьому плані першим пунктом стоїть інтеграція у внутрішній ринок України.

Ігор захрипів, вириваючись, та Олександр натиснув коліном на ногу чоловіка, і той знову завис над раковиною.

– Та я ж тебе, сука, – зашипів Жатек, але краватка перетисла горло, обмежуючи словниковий запас.

– Питання нашої співпраці є пріоритетним у корпорації «Альвеа». Припускаю, що «Інстер Банкін Груп» також є зацікавленою стороною. Даваймо вирішимо це питання цивілізованим способом? – Олександр нахилився до вуха, кривлячись від сильного сигаретного духу, і додав: – Однак, якщо бажаєте, янкі можуть зіграти й за вашими правилами.

Кілька секунд тишу переривало лише важке здавлене дихання Ігоря та шум води в унітазі. Потім Олександр розтиснув руки, і директор «Інстер Банкін Груп» упав униз, дивом

уникнувши зіткнення з раковиною. Важко хапаючи повітря ротом, він зараз нагадував велику рибу, яку хвиля викинула на кахель туалету сьомого поверху бізнес-центру. Велику розлючену піжонську рибу в затісному для неї дорогому костюмі.

Олександр заховав просякнуту потом краватку до кишені, поправив сорочку і глянув на Ігоря у відображенні:

– Сподіваюсь на подальшу співпрацю, – кивнув чоловік і зачинив двері туалету за собою.

Решта зустрічі пройшла спокійно. Представники фінансових структур розмовляли ні про що, вивчали діяльність один одного та підписували пустопорожні домовленості, залишаючи за собою право завжди відступити на безпечну територію. Коли годинник показав за п'ятнадцять третю, Ендрю Андерсон підвівся.

– Ну що ж, зустріч пройшла краще, ніж я передбачав. Сподіваюсь, деталі подальшої співпраці ви обговорите самостійно. А зараз пробачте, поспішаю на літак.

Чоловіки потисли руки спершу Андерсону, потім між собою. Рука Ігоря була крижаною, а сам він не виказував жодних зайвих емоцій. Здавалось, що «пацанська» сутичка в туалеті – це просто результат роботи мозку, переповненого кліше. А це означало, що директор «Інстер Банкін Груп» – професіонал у своїй справі. І створювало зайві проблеми.

Лише вийшовши з приміщення бізнес-центру, Олександр відчув, наскільки втомився. Тіло вимагало як морального, так і фізичного відпочинку. Мабуть, це читалося на обличчі, бо водій заперечливо похитав головою:

– Маємо ще одну зустріч. Потягнете? Чи одразу додому?

– Якщо стоїть у розкладі, значить, вона буде. Але спершу мені треба зробити одну річ, – Олександр помітив яскраву вивіску «Продукти» та перейшов на інший бік вулиці.

У супермаркеті активно гудів кондиціонер. Олександр вибрав пляшку з холодною мінеральною водою і, секунду провагавшись, кинув до кошика батончик «Snickers». Підійшов до каси, потягнувся до останньої пачки «Orbit» і зіткнувся пальцями з тендітнішою рукою.

– Давай ти поступишся дамі місцем, – запропонувала незнайомка з довгим чорним волоссям, обертаючись до Олександра. – У мене був сьогодні дуже паскудний день.

Сприймавши мовчання як згоду, жінка забрала «Orbit» із завмерлих долонь і рушила до каси. А шокований Олександр дивився вслід коханню двадцятирічної давнини й здивовано відчував, як щось піднімається з забутих глибин.

Марія розрахувалась за відвойовану жуйку та зітхнула. Гірше сьогоднішнього ранку вже точно не буде.

5

Голова гуділа. Шкіра неприємно спітніла й прилипла до чорного шовкового простирадла. У роті було сухо та бридко. Сплутане волосся відгонило важким духом сигарет. Повітря до самої стелі було просякнуте перегаром і ще чимось: терпким і липким. Запахом сексу. Щільно затулені вікна не давали свіжому повітрю жодного шансу проникнути в кімнату. Жінка знову заплющила очі, але реальність не зникла. Марія скривилась і підвелась.

Шия болісно нила. На лікті виявилось кілька подряпин. Серед гармидеру важко вгадувались обриси власної кімнати. Наче схожі бузкові стіни, у кутку такий самий телевизор, подібну лампу (тільки без ядуче-червоної мереживної білизни) хтось із друзів дарував на минулий Новий рік. Але в її гардеробі ніколи не було брутальних шкіряних корсетів, вона не купувала «Hennessy» ящиками, і взагалі: хто це поруч лежить на ліжку? Марія підняла тапочок і потиццала ним у бік незнайомця. Огрядний лисий чоловік щось нерозбірливо пробурмотів і повернувся на інший бік.

Хоч живий, ким би ти не був. Жінка скинула білизну з лампи та вийшла в коридор. Розгардіяш не обмежувався однією кімнатою. Розкидані куртки на підлозі, пусті пляшки, чийсь

черевики, біля дверей в іншу кімнату лежала розірвана спідниця. Марія обережно потягнула клямку, але двері виявились зачиненими.

Менше знаєш – менше потім доведеться пити. Жінка зайшла до ванної та стала під гарячий душ. Струнке тіло спрагло тягнулось до життєдайної вологи. Затамувала подих, повернула кран та опинилася під крижаним струменем – час прокидатися. Коли Марія нарешті підійшла до дзеркала, те слухняно відобразило обличчя трошки запухлої молодої дівчини з помітними мішками під блакитними очима та пухкими, наче намальованими, малиновими губами. У морозилці мав залишитись лід, і ще є час почистити зуби.

За п'ять хвилин коньяку стало на дві чарки менше. Ще за півгодини на посвіжілому личку з'явився новий макіяж. І за тридцять п'ять хвилин із під'їзду пересічної новобудови вийшла молода жінка у вузьких джинсах і короткому піджаку, із забраним у велику гульку волоссям та офісною папкою в руках. Кожен другий перехожий витріщався на її округлі сідниці, а кожен перший заглядав у декольте. Тому ніхто не міг зауважити червоних очей за скельцями темних окулярів.

До роботи було два квартали, а до її спізень охоронець уже звик. Марія збігла нагору сходами й увійшла до свого кабінету. На столі лежали два бланки, які терміново потрібно було заповнити. Із сусіднього кабінету долинуло глухе протяжне гудіння сканера, потім удар, одразу за ним сухуватий, скрипучий звук – і все замовкло. Огидний скрегіт впивався в запалений мозок отруйним жалом і не відпускав, допоки машину не вимикали. У таких умовах можна було лише голосно лаятись. Напевно, тому жінка вже четвертий день «терміново заповнювала» дві нещасні сторінки.

Самооцінка Марії падала не по днях, а по секундах, але факт залишався фактом: вона ніяк не могла поставити сорок одну галочку протягом одного робочого дня. Ксерокс не затикався. Дівчина вкотре відклала олівець і глянула у вікно. Сонце щедро поливало сіру бруківку своїм теплом, переконуючи всіх покласти металеві будматеріали на непотрібну зайнятість і просто отримувати задоволення від літа. І лише двійко густо-лілових хмар далеко на горизонті натякали на те, що вечір може перейти в мінорну тональність. Як життєво.

Неначе ловлячи її думки, завібрував мобільний. Марія глянула на екран і тихо вилаялась. Тебе ще не вистачало! Запхала телефон до шухляди та знову взяла до рук олівця. Так, почнемо спочатку. Отже, тут варіант Б, тут А, тут...

Ксерокс верескнув особливо голосно, і Марія від несподіванки зламала олівець. Та ви що, знущаєтесь?! Вона підвелася, щоб побачити крізь прозору стіну кабінету, як до триклятого апарата підбігли два хлопці, силуючись утихомирити механічного звіра, що з пронизливим скреготом випльовував один листок за іншим. Просто божевільня якась. Один із хлопців обернувся – і Марія швидко опустилась на своє місце, занурившись у роботу з бланком. І поламаним олівцем? От лайно! Варто було їй потягнутися за стругачкою, як поруч з'явилася висока фігура. Дівчина підвела погляд. Двічі лайно!

– Тебе Мирон Васильович викликає. До себе. Негайно, – білявий Остап скривився у хтивій посмішці.

– Люб'язно дякую, – процідила Марія.

Остап знизав плечима та рушив назад до принтера. От гомік. Звісно, бувало, що чоловіки ненавиділи її, але щоб уже й голубі вважали за конкурентку? Дожилися. Дівчина почухала ніс. Показник якості, як-не-як.

– Маріє, сонечко, ну чому ти продовжуєш мене розчаровувати? Ти ж здібна дівчинка. Хіба ж це так важко? – Мирон Васильович розвів руками, наче в пропозиції обійняти весь світ. Його товсті губи розпливлися у співчутливій посмішці. Так посміхаються люди, які мають владу. Коли змушують тих, хто стоїть на шабелі нижче, підкорятись. Тих, кого можна принижувати, залишати в післяробочий час, щоб пестити вологими від поту й бажання долонями гладеньке коліно й вище і важко дихати часниковим духом просто у вухо.

– Маленька, ну чого ж ти не хочеш допомогти мені допомогти тобі? – вів далі Мирон Васильович, а його очі облизували, їли, ні – ковтали Марію повністю. – Місце в нас вакантне, постійне, не потребує зайвих вимог. Але я не можу тебе тримати на роботі просто так. Людям потрібні докази, що ти працюєш. Інакше вони будуть обурюватися.

Кутики масних губ поповзли догори: Мирон Васильович у носі мав те людське обурення. Важіль впливу. Ось що йому було потрібно. Адже зниження самооцінки та почуття провини в юної підлеглої цілком достатньо, щоб залишити її після роботи, у вечірній час, коли нікого не буде в порожніх офісних приміщеннях...

– ...допрацювати. Доведеться тобі сьогодні залишитися трохи довше й допрацювати. І якщо все пройде добре, думаю, ми зможемо навіть подумати про твоє підвищення.

Марія з готовністю всміхнулася і ледь не випорожнила шлунок у відро для сміття. Що там у ньому – «Hennessy» і все?

– Звісно, Мироне Васильовичу. Щось той документ мені йде особливо важко. Я з радістю прийму вашу кваліфіковану допомогу.

«Але спершу прийму літрів зо два чогось тонізуючого», – додала про себе.

– Називай мене Мирон, – начальник важко відкинувся на м'якому кріслі. – А зараз іди працюй. Мені треба закінчити одну справу.

Тримавши сяючу усмішку на обличчі, як щит, Марія вийшла, зачинивши за собою двері. Передсмертний вереск ксерокса зустрів її як рідну, тож жінка проминула своє робоче місце та вийшла одразу на сходову клітку, у «курилку».

Хмарка сивого диму клубилася десь під стелею й ніяк не хотіла вилітати крізь прочинену квартиру. Марія та Сергій, сисадмін із третього поверху, флегматично спостерігали за цим дійством. Вони по черзі видихали, і хмарка жадібно ковтала нову порцію гіркого диму.

І що б вона робила, якби послухала себе років десять тому й кинула палити? Здорові легені проти зіпсованих нервів? Ні, дякую, нерівноцінний обмін.

– Сервак злетів, – нарешті видав Сергій, звертаючись не до дівчини, а кудись у порожнечу.

Йому у відповідь просигналили автомобілі: якийсь козел загородив дорогу й вимахував руками, тихо лаючись.

Марія обернулася до вікна. От якби в неї була машина. «Пежо». Таке маленьке, червоне. І щоб тільки її. Власне. Без обов'язку з кимось спати чи виплачувати кредити. Особистий шматочок щастя. Механічний друг, який би завжди чекав її там, де потрібно, і за першої необхідності міг би забрати далеко-далеко, подалі від...

У кишені завібував мобільний. Хіба вона не клала телефон у шухляду? На екрані світилась лише одна літера – «А». Пальці засвербіли натиснути клавішу відбою, а потім шпурнути апарат за вікно, кудись у потік галасливих машин. Але ні, не докине. Господи, чому ж так важко просто втікати?

Марія зітхнула й натиснула «Прийом», виходячи з «курилки». Сергій випустив ще один струминець диму в стелю.

– Хіба складно взяти трубку, коли я телефоную? – озвались по той бік слухавки.

– Якщо не піднімала, то, можливо, зайнята?

«Або не хочу тебе чути», – додала подумки.

– Цікаво, чим?

– Роботою, Антоне, роботою.

– Де ти зараз?

– Блін, зараз середина робочого дня. Де я, по-твоєму, можу бути? – визвірилась Марія.

– У ліжку з якимось багатеньким татусем, наприклад?

– Ти...

На мить забракло повітря, і Марія ледь стрималася, щоб не шпурнути слухавку в найближчий твердий предмет. В Остапа, наприклад. Натомість вона просто натиснула відбій. Встигла зробити два глибоких вдихи, коли мобільний озвався знову.

– Так? – відповіла максимально спокійно.

– Вибач, трохи перебрав, – промовила слухавка й одразу змінила інтонацію: – Однак якщо я вгадав, то...

Подальші погрози зникли легким рухом маленького пальчика. Ще одним рухом Марія вимкнула звук повністю та відправила телефон у кишеню піджака. Робочий день наближався до позначки «Обід», однак лише Марія звертала увагу на час.

Що вона робить серед цих людей? Відсутність відповіді теж було хорошою відповіддю. До біса!

Підійшовши до свого стола, жінка з насолодою розірвала важливі бланки – ніколи ще цей шелест не був таким приємним для вух. Переклала в сумочку косметику з шухлядки, притиснула до себе вазон із напівзасохлим кактусом – у нього ще є шанс вижити. Тільки не тут. Скинула зі столу товсті папки вперемішку з ручками-олівцями й розчахнула вікно – свіже повітря лихоманило сильніше за алкоголь. Зупинилась перед дверима й обернулась.

– Прошу хвилинку вашої уваги, – її голос лунав дзвінко й урочисто, відволікаючи сіру масу від її сірої роботи. Софіти здивованих поглядів схрестилися на дівчині. – Користуючись нагодою, хотіла б попрощатись із вами всіма. Я підготувала багато теплих слів для кожного, але щоб не забирати ваш дорогоцінний час, буду лаконічною, – Марія підняла догори середній палець, осяйно всміхнувшись і вийшла.

Прощай, ще одна робота, прощай, вічно глючний Windows Vista¹⁷, прощайте, мудаки з восьмигодинним безглуздим робочим днем. Привіт, воле! Привіт, автобусе.

Дівчина вийшла на випадковій зупинці й істерично розреготалась. Господи, як же це все її задовбало! Нові «робо`ти» зі стерильним марнуванням часу, нові люди зі старими примітивними бажаннями – усе таке однакове у своїй різноманітності. Суцільна огида до всього.

– Заспокойся! – Марія дала собі ляпас і глибоко вдихнула.

Вивіска продуктового супермаркету була як на диво доречною. Руки трусилися, а дівчина ще навіть не напилася. Що ж, це легко виправити.

У супермаркеті активно гудів кондиціонер. Рівномірний шум заспокоював. Темне чи світле? Нащо себе мучити, як можна взяти обидва? У кошик полетіла ще одна пачка цигарок і чомусь сьомга.

Зараз вона сяде в найближчому скверику, відкоркує пляшку й ковтне життя з горла. Потім до неї причепиться поліція, та все завершиться завтрашнім днем. Не ідеальний план, але все ж краще, ніж повернутись до квартири й розбиратися з усім на тверезу голову.

На касі хтось пробивав чотири пачки яєць, тож іще існувала можливість зробити все правильно. Марія скористалась цим і вихопила останню пачку жуйок з руки якогось чоловіка.

– Давай ти поступишся дамі місцем, – кинула вона збентеженому незнайомцеві. – У мене був дуже паскудний день. – І, користуючись паузою, пробила свої покупки.

Свинцеві хмари висіли на горизонті, обіцяючи дощовий вечір, однак сонце все ще висіло в зеніті, даючи примарну надію. Мружачись і на ходу відкорковуючи пляшку, дівчина рушила звичним маршрутом, коли хтось її покликав.

– Мері! Тобто, Маріє!

«Маріє»! Це слово прозвучало настільки вишукано й грамотно, що дівчина здивовано обернулась. Тримавши пляшку пива біля рота, із напівживим кактусом, що розгублено визирав із сумки, вона раптом відчула себе мешканкою села, яка відкрила для себе світ неймовірних можливостей. А придбала в ньому світле нефільтроване й насіння.

¹⁷ Назва операційної системи *Windows*, що отримала багато негативних відгуків від користувачів.

– Маріє, чекай! – до неї звертався чоловік в елегантному пальті.

Той самий, у якого вона відвоювала «Orbit». Він нагадував кіноактора, який от-от кине́ться в обійми розкішної красуні, а вона виявиться його троюрідною сестрою по батьковій лінії. Елегантна борідка, випрасувані брюки, ретельно вкладене волосся, глибокі сині очі, шарф через плече. Що, зараз скандал влаштує? І звідки він знає її ім'я?

Їх розділяло лише двадцять метрів, однак чоловік біг, ледь накульгуючи, що то підносило його в повітря, то різко опускало на землю. Нічого особливого, от тільки в цей момент щось перемкнулось у голові, і Марія на мить опинилась у селі Бистриця, серед смарагдових гір, на розбитій дорозі, а до неї біг синьоокий кирпатий хлопчик, і звали його...

– Сашко?

Чоловік сліпуче усміхнувся, а жінці раптом стало страшно.

6

Вони сиділи в піцерії, і дорослий Сашко водив пальцем по меню, читаючи назви страв. Він змінився. Але не як дитина, якій додали віку та зросту. Він змінився якісно. Інакші риси обличчя, дивна манера розмови, усе таке незнайоме для Марії, яка вже давно вивчила всіх чоловіків. Їй так здавалось.

– Я не розумію, як можна в одну піцу запхати перець, саямі, гриби, кукурудзу, курку та рибу? – почухав лоба Сашко й відсунув меню. – Покладусь на твій смак.

– Одну неаполітанську піцу та колу, – замовила Марія.

Офіціант кивнув і зник із поля зору.

– Тут роблять неаполітанську піцу? – здивувався Сашко.

– Я думаю, це мало чим відрізнятиметься від випадкового набору інгредієнтів, запечених у тісті.

– І це нормально?

– Уважай це неаполітанською піцою за особливим українським рецептом.

Сашко застиг, намагаючись усвідомити сказане, а потім розсміявся:

– Українська діаспора мене до такого не готувала.

Принесли колу. Зашипіла рідина, стікаючи на денце склянки. Марія затримала блукаючу усмішку, вивчаючи Сашка. Кажуть, минуле пізнається лише в порівнянні. Ми можемо жити з однією людиною довгий період часу, і лише старі фотографії покажуть, наскільки сильно вона постаріла.

Марія відчувала себе старою. Поруч зі спогадами про Сашка, про їхнє минуле, виринули й спогади про всі ті роки, які відділяли сільську Марічку від міської Марії. Наче минуло всього два десятки років, а враження, що саме життя зробило кілька обертів.

Вона закінчила школу разом з Антоном. У родині не раз заходила мова про весілля, але дівчина не поспішала. Життя готувало її до великих звершень, Марія відчувала це. Вона планувала вступити до хорошого вишу, вирватись із обіймів старого села, здобути собі кращої долі.

Іноді, повертаючись додому, вона бачила свою матір, що, згорбившись, працювала на городі, а потім удома довго вдивлялася в дзеркало й крутила стрілку годинника вперед. І відчувала, як реальність навколо затягує її в цю петлю безвиході. Від землі народилась, у землю й піде. Сироти блискавично вкривали шкіру від самої цієї думки. Тому на кілька місяців дівчина випала із сільського життя, самотужки студіюючи всю літературу, якою могла похвалитися місцева бібліотека.

До Львова Марічка приїхала за два дні до іспиту. Зняла квартиру неподалік університету, блукала незнайомими вулицями, тонула в старовинній архітектурі, насолоджувалася загазованим міським запахом, у якому не було жодного домішку перегною. Гуркотіли трамваї, кудись

поспішали люди, і ніхто не звертав увагу на ще одну дівчинку з села, що приїхала в перлину Української РСР за кращою долею. І це було прекрасно. Не потрібно нікому нічого доводити, ні перед ким виправдовуватись чи щось показувати. Можна бути такою, як хотілося. Львів дихав свободою. Марічка несподівано зрозуміла, що світ не обмежується Бистрицею. Потрібні лише крила, щоб злетіти, і вона собі їх здобуде!

Сонце вигравало в старому фонтані парку перед її майбутнім університетом. Сивочолий дядько в помаранчевому комбінезоні зчищав зеленкуваті водорості з надщербленої статуї, а дівчина сиділа в затінку розбуялих дерев. Час стихив ходу, і Марія насолоджувалася містом. Містом, яке вже скоро стане її новим домом, витіснивши собою спогади про цвілу картоплю, землю під нігтями, подряпини від осоту й каламутне озеро. Дівчина усміхалась цій думці, і, здавалося, світ усміхається їй у відповідь.

Як виявилось згодом, посмішка була фальшивою. Марічка не добрала лише два бали й не потрапила до списку бюджетників. Вона стояла, ковтаючи сльози, перед заступником ректора, а той розповідав про унікальні знання, які надає цей навчальний заклад, і про те, які визначні люди виходять із цих стін. Згодом від подруги Марія дізналась, що майбутні визначні люди майже поголовно приходили до заступника ректора, щоб висловити йому свою визначну вдячність.

Про платне відділення й мова не йшла, тож Марічка була змушена повернутись у село. Сонце ліниво облизувало дахи такого вже недосяжного міста, осудливо проводжаючи її потяг. «Як же так? – шепотіло рожевіюче проміння. – Чому ти не змогла?».

Антон, який зустрічав її на пероні з величезним букетом гвоздик, здавався абсолютно чужим. Як і рідне село. Як і рідня. Як і все в цій Богом забутій Бистриці, з якої їй уже ніколи не вибратись.

За місяць вона влаштувалася продавцем у місцевий гастроном, що виріс на місці маленького магазину. Мама саме застудила легені, і зарплатні вистачало, щоб тримати на собі дім, але не досить, щоб вирватись із сільського полону. Зрештою, Марічка змиралась. Могло бути й гірше.

Природа обділила дівчину таланом, але з пригорщею сипонула вроди. У шістнадцять її вже проводжали поглядом місцеві роботяги й одружені чоловіки. Навіть секретар райкому – і той часто заїжджав до неї в гості погомоніти про погоду й попити чаю. Цим фактом дуже пишався Антон, розповідаючи всім, яка в нього чудова дівчина.

Вони досі зустрічалися. Дитячі забавки переросли в юнацькі переконання, а потім – у впевненість: якщо кохання буває лише раз у житті, то це воно. Принаймні так казав Антон.

Марічка кивала та ще більше замикалась у собі. Як можна так жити, коли поруч є інше життя? От же ж воно, вона його бачила. Варто лише приїхати у велике місто – і воно вже ніколи не відпустить твою душу. Саме ці фантомні відчуття не давали дівчині спокою. І щоразу, ведучи пустопорожні бесіди з секретарем райкому про майбутній рух партії, смакуючи імпортну «Persi» й потопаючи в розповідях про нічні вогні Львова, Марічка думала: а чи має вона право на те, інше, краще життя? Чи варто за нього боротись, якщо є така змога? Думки приходили й зникали, а життя по-своєму, однак стабілізувалося.

Допоки, два роки потому, у селі не з'явився Марк. Його справжнім ім'ям було Маркіян, але він просив усіх називати його Марком. З протяжним голосним «а», на закордонний манер. Він сам мав вигляд іноземця: високий, смаглявий, із м'язами, котрі не мали нічого спільного з важкою фізичною працею, та білосніжною усмішкою, з якою з'являлись лише актори на західних каналах, коли антена випадково ловила хвилю з далекого закордону. Його мама працювала у Львові, батько виїхав в Італію, а в селі проживала бабуса – самотня весела жіночка, яка ніколи не розповідала, що в неї є такий красень-онук.

Підкупивши пенсіонерку осяйною усмішкою й душевними розмовами, Марічка дізналась усе й навіть більше. Ось він, її шанс на волю, геть із цієї клітки!

Союз уже тріщав по швах, радіо передавало про заворушення то в одному, то в іншому місті Української Республіки. Це був час заходу сонця, коли ти вже не знав, чи залишишься на місці завтра все, що було сьогодні. Навіть секретар райкому налягав на чарчину, відчуваючи розкол у політичному настрої партії. Тому коли Марк підійшов до прилавку й промовив своє білозубе «Хай», Марічка не менш сліпуче усміхнулась у відповідь. Цього разу вона зробить усе правильно.

У моменти, коли ставало особливо паскудно, коли алкоголь викликав не дрімоту, а блювоту, а поруч не було нікого зайвого чи потрібного, Марія влаштовувала собі допит. Чи правильно вона все зробила? Чи не помилилась? І хто винен у всьому, що трапилось? Першим у списку причин спливало обличчя синьоокого хлопця – джерела всіх бід.

Нащо він узагалі явився? І чого поїхав, чому не залишився? Адже якби він не поїхав, то... У цьому місці дівчина допивала залишки алкоголю й відкладала пляшку. Це Сашко дав можливість порівнювати, це він розтяв її затишний світ на свій, міський, та їхній, сільський.

Усе було добре. А тут він – такий галантний і правильний. І Антон – такий... Який є. Неотесаний, обмежений, надокучливий і безперспективний, але разом із тим відданий, чесний, завжди усміхнений, наполегливий. Поруч із ним Марічка здавалася собі кращою.

У дитинстві це було перевагою, адже Антона знали й поважали. Та доросле життя принесло нові пріоритети. Марічка змінилася. А він – ні. Не захотів. Не зміг. Його провина. Так, це він винен. Зрештою, вона – дівчина, у неї є певні потреби, які Антон не може задовольнити. Вона хоче побачити світ, відчути смак дорогих страв, вдихати запах найкрасивіших квітів і носити дорогий одяг. Вона хоче того, що ніколи не зможе отримати тут, у цьому Богом забутому місці. Тому вибач, але...

Вона розвернулась і пішла, залишивши його з опущеними руками, розгубленим поглядом і черговим букетом гвоздик, що самотньо лежав біля його ніг. Не було жодного докору совісті. Вона заслуговувала на краще життя, чи не так?

Коли Марк привів її в його, ні – уже їхню квартиру, у Марічки перехопило подих. Це було, наче маленький музей, щось неймовірне, і прекрасне, і... З того часу дівчина змінила багато місць та інтер'єрів, але саме квартира Марка чітко врізалась у пам'ять. Високі стелі, широкі вікна, ліпнина на стіні, метрова гіпсова скульптура жінки з амфорою, велике м'яке ліжко і власний балкончик із видом на парк. Це зараз інтер'єр здався б дешевим, без смаку, з претензійністю на пафос, з основною метою – справити враження багатого й впливового. Але тоді це спрацювало – о, ще й як спрацювало!

Минуло більше року, доки Марія навчилася розбиратись у таких речах, доки змогла перевести подих, але тоді вони жили, як останній день.

Зрештою, це і був останній день. Імперія падала, зриваючи завісу, а такі, як Марк, витанцювали в останньому акті. Марія бачила, як гроші вирішували будь-яку ситуацію, а влада брала й брала все, що забажала. «Це звичайне виживання», – казав Марк. Ми можемо – значить, мусимо це робити. Інакше який сенс? «Є набагато важливіші речі, ніж бути правильними», – переконував він і знову втинав якусь дурницю.

Дівчина лише кивала. Краса, помножена на стильний одяг, і її внутрішнє вміння орієнтуватись у ситуації робили свою справу: Марію швидко зауважували в оточенні собі подібних, вона завжди була в центрі уваги, саме її пригощали дорогими коктейлями, саме її запрошували на вечірки. Що вона відчувала? Задоволення! Уперше в житті вона опинилась у тому місці й у тій ролі, у якій почувалася комфортно. Тому: іди до біса, Антоне, село, колишнє життя. Теперішня Марія нагадувала Марічку лише візуально, зрештою, між цими двома завжди існувала величезна прірва.

Коли ти в центрі уваги натовпу, що вибрав тебе, в один момент розумієш, що натовп більше не має влади на тобою. Це ти господар тут, ти – лідер. А лідер може й мусить бути амо-

ральним. Тому, коли одного разу на вечірці біля неї присів Левчик, син директора столичного заводу, вона вже знала, що потрібно робити.

«Є набагато важливіші речі, ніж бути правильними», – кинула вона Маркіяну наостанок і переїхала до Левка. Зрештою, у неї є мрії та потреби, які необхідно задовольняти. Зрештою, усі вони так приємно прогинаються під її бажання, що просто неможливо зупинись. Зрештою, вона заслужила на краще майбутнє, і якщо життя не планує їй цього давати, що ж, Марія візьме все сама.

Вони пробули разом майже два роки. Директорський синок затримався в її житті довше від усіх інших – далі термін придатності оточуючих різко скорочувався. Хіба її провина, що за неї боролись, а вона вручала себе переможцям, як приз?

Годинник цокав, і ось Марія, тридцятирічна доглянута дівчина (бо жінкою вона не дозволяла себе називати нікому – це клеймо!), упевнено крокує вулицями свого міста, і всі оглядаються їй услід. Так, вона – ефектна. Так, вона – єдина. Так, вона – найкраща. І вона не соромиться цього, хай усі знають: і «пацани» в дорогих іномарках, і старі бабки на базарах, і...

– Марічко, ти? – озвалось минуле у вигляді незнайомої жіночки, і Марія сахнулася.

– Христя?

– Так-так, це я! – усмішка підстаркуватої продавчині картоплі стала ширшою.

Але чому підстаркуватої? Христя ж ровесниця, вчилася в паралельному класі, після школи вийшла заміж за Степана, найкращого друга Антона. Видна була красуня, хоч і пліткарка, але щоб продавати картоплю на базарі й уже мати вигляд пенсіонерки?

Марія кивала головою, розгублено усміхалась та навіть щось відповідала, але вся її увага була сконцентрована на Христининому обличчі. Красивому, але вже вицвілому, замурзаному. Очі ще яскраво горіли карпатською зеленню, але ці зморшки під ними, ці обвислі щоки, ці обсмалено-коричневі груди...

Удома дівчина годину просиділа у ванні, відмиваючи себе всіма можливими шампунями та скрабами так фанатично, наче старість була хворобою, заразою, яку міг підхопити кожен.

Вірне дзеркальце заспокоювало: ти молода й прекрасна, повна сил, немає причин хвилюватися. Кола під очима – від утоми, зморшки – від надміру думок, опущені кутики губ – від поганого самопочуття. Ти приваблива й спокуслива, ти – вічна. Однак від того часу годинник почав цокати голосніше.

Якщо ти часто змінюєш компанії, якщо тебе цікавить щось простіше за індивідуальність, настає момент, коли ти перестаєш розрізняти обличчя, коли світ ділиться навпіл за гендерною ознакою, і ти – це ти, а вони – це Він. Марія вже не пам'ятала, який конкретно Він змусив її життя похитнутися, вибив опору з-під ніг. Це була якась буденна сварка: Він кричав, вона кричала у відповідь і жбурляла тарілки, і врешті Він викрикнув: «Думаєш, я буду терпіти твої вибрики? Є кралі, які розставляють ноги краще за тебе. Не така ти вже й цяця, щоб із тобою панькатись. Тому забирайся звідси, провінціалка!»

Те, що вчора було б легким ляпасом, виявилось ударом під дих. Марія отямилась уже на вулиці. Ноги несли кудись уперед, очі вихоплювали з натовпу молодих дівчат, які не могли відрізнити несмак від витонченості, а поруч із ними – привабливих чоловіків, що більше не обертались услід королеві!

Руки тремтіли й притискали до себе сумку. Мозок із готовністю транслював страшні картини: постаріла Христя, згорблена мама, кімната, просочена запахом квашеної капусти, великий мішок з буряками, за яким сидить вона, перев'язана бабиною хусткою, а її доглянуті руки на очах укриваються загрубілими мозолями, пальці скоцюрблюються, шкіра пливе бридкими чорними плямами.

Ні-ні-ні, цього не може бути! Це просто збіг, просто панічний емоційний стан. Психолог казав: нічого серйозного. А він не бреше. За такі гроші він просто не може брехати! Потрібно просто змінити оточення – це завжди спрацьовувало.

Гучна ритмічна музика долинала із закладу з промовистою назвою «Вегас». Те, що треба. Розбавлені напої, завищені ціни, паскудна музика – однак Марія була в цьому закладі вперше, а отже, імовірність зустріти когось знайомого зводилась до нуля. Дівчина сіла за барну стійку біля вульгарної малолітки в рожевих панчохах у сітку. У полі зору одразу виник перший претендент. Тренованим оком Марія швидко вихопила основні деталі: годинник «Patek Philippe», взуття «Bruno Magli». Бритоголовий, самопевний погляд, сорочку напинає чимале черевце. Не Аполлон, але й не таких брали. Марія (яка Марія? Марі!) виключно закидає ногу на ногу, звабно примружується і... захиляється заготовленою фразою, коли бритоголовий по-хазяйськи обіймає сопливе дівча в рожевому й прямує на танцпол. Марія схопила стопку текіли, а потім ще одну, і ще, і ще. На ватяних ногах вона підвелася. До виходу було ще два кроки, коли її шлях перегородив молодий чоловік. Ти запізнився, друже. То тепер вона приваблива? Коли п'яна й доступна кожному лоху, що...

Вони не бачилися понад десять років. Антон майже не змінився – той самий жорсткий їжачок світлого волосся, світло-зелені очі, широкі плечі й по-дитячому захоплений погляд. Розлука пішла йому на користь. Те, що було потім, згадувати не хотілося.

Шкода, що не можна зупинити життя на правильному моменті. Завершити історію й поставити крапку після слів: «І жили вони довго й щасливо». Адже в її історії вони жили довго, однак зовсім не щасливо.

Марії вистачило трьох тижнів, щоб вивчити правила. Антон тижнями перебував у роз'їздах, не терпів довгих розмов по телефону, а повертаючись із рейсу, вів її в дешеву забігайлівку, яку чомусь називав рестораном. Її, для якої найдорожчі готелі з радістю розчиняли свої двері.

Антон не намагався змінити ситуацію – натомість зрозумів по-своєму натяки дівчини про краще життя. «Тобі потрібна хороша робота», – сказав він якось, і Марія сприйняла це за гарний жарт. Але наступного дня чоловік привів її на співбесіду в одну консалтингову фірму. Дівчину взяли, хоч вона й не відповідала профільним вимогам, і Марія подумала: «А чом би й ні? Може бути цікаво». Однак працювати виявилось не так захоплююче, як можна було подумати. Доводилося стирчати в душному приміщенні з десятої до п'ятої, складати нікому не потрібні звіти та витримувати емоції інших людей.

На адаптацію пішов тиждень. Її ненавиділи поголовно всі секретарки, зате чоловіки не зводили очей. Це повертало забуте відчуття влади, і Марія знову розквітла. Вона отримувала шалене задоволення від недолугих компліментів і перешіптувань за спиною, розбивала серця однією усмішкою та відкривала будь-які кабінети одним лише поглядом. Так, вона не підходила фірмі за профільними вимогами, але хіба це могло завадити жінці рухатися чоловічою кар'єрою драбиною?

Біда прийшла, звідки й не чекали. Одного разу Антон побачив, як вона поцілувала директора фірми та сіла в його авто. І хоча в той вечір далі пестоців справа не зайшла, але чоловічий мозок уже понавигадував собі всіляких дурниць. Увечері на Марію чекав «розбір польотів». Він наводив аргументи, переконував, вимагав.

Марія ледь стримувала посмішку. Який же він дріб'язковий. Ще один із тих членосців, хто не може забезпечити жінку розкішним життям і не дає іншим зробити це. Та хто він узагалі такий, щоб від неї щось вимагати? Просто опинився в потрібному місці в потрібний час, і якщо він думає...

Посмішка обірвалась, коли в один бік полетів кришталевий келих, а в інший – важкий стіл. Антон підскочив до неї та стиснув так міцно, що всі емоції в одну мить кинулися навтьоки від шаленого жаху, що піднімався з глибини душі. Він продовжував стискати її, і в розширених зіницях Марія бачила себе, свій страх. Цього разу за свою слабкість їй доведеться платити.

Тремтячими руками дівчина якомога спокійніше обійняла Антона і притислась до нього всім тілом. Ще кілька хвилин – і сталевий захват ослаб, а дещо інше сталеве почало рости.

Усі чоловіки однакові – про це вона думала вже пізньої ночі, коли виснажений Антон урешті заснув. Про це і про те, що, зрештою, якщо правильно розіграти карти, то в'язниця може стати комфортною домівкою, куди завжди можна повернутись у разі небезпеки. Головне, аби тюремник не дізнався про її самоволку.

Життя з Антоном не надто відрізнялося від попередніх стосунків. Лише тепер вона мала бути обережнішою, адже й наслідки були серйознішими. За весь цей час Марія тричі ловилася на зраді. Одного разу Антон навіть застав її в ліжку з вусатим чоловіком, з яким вона навіть не пам'ятала, як познайомилась. Алкоголь – такий алкоголь. Антон ледве не вбив її коханця, кілька стусанів перепаало й Марії. Але, незважаючи на її істеричне бажання, Антон нікуди не зник із її життя. Він пробачив та попросив більше так не робити. І це було найгірше. У клітці не було дверцят.

І от зараз, коли все зі скрипом стабілізувалося, знову з'являється цей франт – хлопчик із її минулого. Знову встає поруч, показуючи: от він – я, і от воно – краще життя. А оце – ти, і твій Антон, і те, що ви називаєте стабільністю. Господи, та скільки можна ділити цей світ? Дайте мені нарешті змарнувати своє життя, і я собі піду далі. Кудись, де все можна було б зробити правильніше.

Марія поправила пасмо, що спадало на очі, та скосила погляд на сумочку, з якої виглядав напівживий кактус на ім'я Кеша. Подарунок із тієї ж ери, звідкіля ті її спогади. Єдиний, хто разом із нею пережив усе це лайно, яке вона гордо іменувала власним Життям. Їй тридцять один, вона має вигляд на двадцять п'ять, почуває себе на п'ятдесят і хоче, щоб їй знову було дванадцять. Хоче назад, туди, де все було так просто. Коли людям можна було вірити, коли жити було так цікаво, коли слова мали магічну властивість збуватися. І непохитною була віра в те, що...

– Ну, і як ти тепер? – повторив запитання Сашко.

– Усе добре, – відповіла Марія.

– Десь так, як ми хотіли в дитинстві?

Вона усміхнулася.

– Десь так.

7

Коли вони вийшли з ресторану, на вулиці стояв лімузин. Симпатичний хлопець відчинив задні дверцята, обійшов авто й сів за кермо. Сашко обернувся до Марії:

– Було приємно тебе зустріти. Я тут лише перший день, тому вибач за мій акцент, – він зробив наголос на «а» в слові «акцент», і дівчина стримала посмішку. – Але до наступного разу я обов'язково підготуюся краще. Ти зараз додому? Може, тебе підвезти?

Марія заперечливо похитала головою.

– Не треба, мені тут недалеко.

– Зрозуміло, – Сашко дістав із піджака візитівку та простягнув її. «Алекс Шипал. Корпорація «Альвеа». Регіональний директор». – Зателефонуй мені, як матимеш бажання. Я давно не був у цьому місті – мені знадобляться послуги гіда.

– Я тобі хіба про кнайпи розповім, – пожартувала дівчина.

– Кнайпи? Це що?

– Ну... – Марія затнулася. Не те перше враження, яке потрібно справляти. – Яюсь покажу. Мені час.

– Мені теж, – Сашко кинув погляд на годинник. – От shit¹⁸. Я вже запізнююсь на зустріч.

¹⁸ Дідько (сленг, англ.).

Несподіваним рухом Сашко обійняв Марію та притиснув до себе. По-дружньому, однак ніжно. На мить дівчина відчула щось схоже на затишок, і цей ледь чутний запах приємних чоловічих парфумів... Мить завершилася занадто швидко, щоб нею насолодитись, і от Сашко сідає в авто, іще щось каже наостанок, дверцята зачиняються, і лімузин рушає, щоб більше ніколи не з'явиться у її житті.

Кілька хвилин дівчина просто стояла, дивлячись услід автомобілю, а потім пішла в протилежну сторону. Світ навколо повільно повертався до звичного ритму життя, і от уже не скажеш, а чи існувала взагалі ця зустріч? Чи існувало взагалі це минуле, у якому дівчинка з чорним серцем дружила з хлопчиком з міським акцентом? Грім розкотився десь під хмарами, і краплі дощу опустились на її волосся.

Зрештою, яка різниця, чого ми прагнемо, чого бажаємо? У життя все вже записано. Усі гріхи, які ми скоїли, усі помилки, які зробили. Ми накопичуємо цей негативний досвід, примножуємо його з кожним витком життєвої спіралі, допоки він не перетворюється на зашморг і зручно лягає на шию. І немає іншого виходу, жодного порятунку, окрім як покійно прийняти свою грішну долю та продовжувати жити в тому пеклі, яке самі для себе створили. Марія глянула в чорнильне небо. Ти нікого не пробачаєш, так, Господи? Скільки б ми не просили, скільки б не благали – нащо нам другий шанс, якщо ми не вміємо ним скористатись? Вона сумно всміхнулася цій думці, і важко було сказати, чиї сльози стікали по щоці: її чи львівського неба.

Поруч пригальмував автомобіль. Що ж, вечір саме починався. Вона крадькома витерла вологу щоку й обернулася.

– Я подумав, що раз я вже й так спізнився, то немає сенсу поспішати. І тому можна спробувати врятувати чарівну леді від примх місцевої погоди. Якщо, звісно, леді не проти.

Марія закусила губу міцно-міцно, щоб переконатися, що це не сон. І кивнула:

– Ні, не проти.

Сонце на мить вигулькнуло з-за хмар, і Сашко усміхнувся.

8

– От ми й удома, – констатував водій, зупиняючи лімузин на одній із бічних вуличок у центрі.

– Я ще поки не маю тут нормального житла, от доводиться брати, що є, – Сашко винувато знизав плечима.

Виділивши прибулих серед туристів, консьєрж завчасно відчинив перед ними двері.

– Люб'язніше, ніж першого разу, правда? – змовницьки прошепотів водій, піднімаючи валізу.

– Мені здається, що зранку взагалі була інша людина, – так само пошепки відповів Сашко. – Чи це просто був інший готель? І що це за валіза?

– Це – ваші необхідні речі, – сказав Віталік і додав: – Від компанії.

Сашко розуміюче кивнув:

– Ну, компанії видніше.

Марія вже була в цьому готелі. Одного разу, коли мала... стосунки з російським олігархом. Він не любив приводити до себе гостей, вони завжди знімали щонайдешевший номер у готелі. Але того разу в нього були проблеми, і охоронець привіз Марію сюди. Поки жінка чекала в коридорі, то могла цілком оцінити особливість інтер'єру. Типовий пафос, до якого вона звикла в закладах такого класу, був доречно розбавлений живими квітами, свіжими картинами, розмальованими квітами й здавався лаконічно простими, до чого легко було звикнути. Персонал викликав довіру, а все навколо – затишок. Єдине, що було чужим цьому місцю, – це VIP-клієнти, обвішані хутром, золотом і крихтними цуциками в сумочках через плече.

Несподіване усвідомлення виринуло в її голові. Цей готель вважався елітним навіть серед кращих закладів Львова. Скільки ж грошей є в Сашко, якщо він може собі дозволити проживати тут? Жінка глянула на свого супутника. Кирпатий синьоокий хлопчак уперто не хотів дорослішати у свідомості Марії.

Консьєрж відчинив двері та впустив їх усередину двокімнатного номеру класу люкс.

– Це місце мені подобається вже більше, – ліг на ліжко Сашко. Порухав руками й ногами, роблячи «ангелика», оцінив м'якість матраца. – Так, однозначно подобається. Віталіку, перевір кран.

– Так точно, шеф.

Водій поставив речі під стіну й зник в окремій кімнатці, що виявилася входом у ванну. За мить повернувся назад.

– Вода на місці. Як і душова кабінка, джакузі та біде.

– Magnificent¹⁹, – усміхнувся Сашко та скочив на ноги. – Але май на увазі, що я можу звикнути до такої розкоші.

Віталік усміхнувся й витягнув із куртки маленький записничок.

– Це від керівництва. Тут список зустрічей на цей місяць. Пане Олександр, я в курсі того, як пройшла сьогоднішня зустріч, а це значить, що доведеться трішки підкоригувати плани. Ознайомтеся з матеріалами в ноутбучі, щоб бути в курсі всіх термінів. Я заїду за вами о дев'ятій. Сподіваюсь, вам вистачить часу, щоб адаптуватися до зміни часових поясів.

Сашко взяв записник та автоматично його погортав. Марія підійшла до вікна, усім виглядом демонструючи, що не хоче лізти в їхні справи. Але розгубленість залишилась. Вона ще не бачила, щоб водій наказував своєму начальнику, що потрібно робити. І якщо насправді Сашко в підпорядкуванні Віталіка, то нащо останній ніс їхні речі? Невже це така форма трудових стосунків в Америці?

Двері зачинились, і вони залишились удвох.

– Якщо тобі нікуди піти, ти можеш залишитись тут, – сказав Сашко, кидаючи піджак на ліжко.

– З чого ти взяв, що мені немає куди піти? – запитала Марічка, роздивляючись вечірній Львів із вікна третього поверху. У місті гостювала шелестка злива.

– Жінки, яким є куди піти, не плачуть в унісон із дощем.

За дверима чулася приглушена розмова. Здається, хтось заселявся в номер навпроти. Марія не хотіла зустрічатись із цими людьми. Зрештою, вона взагалі не хотіла нікого бачити.

– А можна залишитися тут сьогодні?

У віконному віддзеркаленні дівчина побачила, як Сашко закусив губу, і усміхнулась. Завжди робив так, коли думав. Ми вирости – звички не змінились. Ми не змінились...

– Залишайся, скільки треба. Це не проблема, – чоловік скинув краватку й зник у ванній. Долинув шум води.

Це не проблема... Не проблема. Слова луною відбивались у її свідомості, затихаючи десь у глибині.

Примари продовжували переслідувати її. Обличчя Антона, там, на пероні, коли вона поверталася, спустошена великим містом. Мами, яка згорбилась над мішком картоплі. Христини, котра продавала цю картоплю серед таких же молодих старців. Власне обличчя, коли Марк представляє її своїм друзям, і вона вихоплює з розмови: «...а має вигляд повноцінної жінки». Зараз це вже не здавалося компліментом.

Слова стихають, спогади калейдоскопом рвуться назовні. Вечірки, розбита машина. Найдовше затримується спогад про лікарню. Про довгий білий коридор, у якому лікар пояснює

¹⁹ Чарівно (англ.).

причини смерті її матері, а вона не може їх почути, бо голова розколюється від гучної музики, від кількості випитого алкоголю. Вона лише киває головою – і життя продовжується.

Поки вона одного разу не прокинеться від жахливого кошмару, не зателефонує додому просто посеред ночі. І, слухаючи довгі гудки, раптом згадає, що підняти слухавку нікому.

Спогад про її застигле обличчя в безкінечно великому готельному номері, де стіни видо-вжуються й перетворюються в дороги, а картини мовчки кліпають очима, спостерігаючи за нею, – цей спогад затримається на кілька секунд довше. А потім замість стін-доріг з'являться крижані струмки дощу, і у вікні залишиться тільки її власне відображення.

– Якщо я скажу тобі, що все буде добре, ти мені повіриш? – тихо запитав Сашко, обій-маючи її.

Його тіло було все ще вологим від води.

– Хіба якщо ти не обдуриш, – прошепотіла жінка у відповідь.

– Я не почув, повтори, – чоловік нахилився до її вуха, і Марічка обернулась, щоб зустріти його теплі губи.

Перший поцілунок був ніжним, жінка навіть на мить відчула себе шістнадцятирічною дівчиною, яка вперше цілується зі своїм хлопцем у під'їзді. Та за мить усе змінилось: чоловік міцно притис її до себе, і Марія потонула в цьому океані з іменем Сашко-Олександр, і най-менше, що їй зараз було потрібно, – це порятунок.

Упіймати кілька краплин, що стікають по його щоці, прикусити пульсуючу жилку на шиї та почути загрозливе гарчання. Відкинутися назад, захлинутись від доторків теплих? пекучих! губ. Дозволити йому опуститися нижче, просто до западинки між грудьми, і солодко видих-нути, коли його пальці прослизнуть під шовк. Допомогти йому звільнити себе від такого непо-трібного одягу та запустити руку йому під рушник, намацавши тканину білизни. Дивно: він не голий? Чоловік ухилився й заперечливо похитав головою. Що? Він не хоче? Але чому тоді...? Думки потонули в наступному поцілунку.

Чоловік сантиметр за сантиметром вивчав її шкіру на дотик та смак. Ще жоден із її коханців не був уважним саме до неї. Марія відчула, що вона палає і зараз просто згорить у цьому полум'ї, якщо він не зупиниться. Але Сашко й не думав зупинятися. Він підняв жінку й посадив її на підвіконня, подарував їй ще один поцілунок й опустився на коліна. Марія охнула. Виявляється, пальці на ногах теж можуть бути ерогенною зоною. Жінка кусала губи, а Сашко впевнено прокладав собі доріжку з поцілунків усе вище й вище. Марія застогнала та схопила чоловіка за волосся. Боже, як добре! Хіба хтось може робити тобі неймовірно добре просто так? Жінка заплющила очі, розчиняючись у насолоді. Тієї ночі снів не було. І це було пре-красно.

9

Коли Марія прокинулася, годинник показував пів на дванадцятю. Їй знадобилося кілька секунд, щоб усвідомити, що вона не вдома, і кілька хвилин, щоб зрозуміти, що вона ще не прокидалась у цьому ліжку. Спогади про вчорашній день повільно накочувались, і початкова напруга спала. Їй не потрібно швидко збирати речі й тікати, не потрібно нікого виганяти та змивати із себе чужий запах. Марія понюхала шкіру на згині ліктя. Терпкий аромат затишку все ще вкривав її. Тож жінка дозволила собі розслабитись.

Коли вона спустилась у вестибюль, там її зустрів учорашній водій, Віталік, у типовій формі водія лімузіна, явно йому завеликій. Він відклав газету й підвівся.

– Пані Маріє, маєте просто чудовий вигляд. Як спали?

– Важко відповісти, адже це все дуже нагадує сон, – жінка усміхнулась. – Я не лише про-кинулась у шикарному готельному номері – ще й на сніданок були тости з моїм улюбленим вишневим джемом. Крем-гель у душі виявився просто неймовірним, і мій одяг кудись подівся –

замість нього я тепер маю носити оце. – Марія покрутилась, демонструючи легесеньку блакитну сукню. – Якщо ти зараз виставиш рахунок за все це, я зможу розплатитися хіба душею. І то – не впевнена, що мені вистачить.

Віталік обеззброююче усміхнувся, і Марія нарешті зрозуміла, що їй здавалося знайомим у цьому водієві. Вона знала таких людей. Колишні спортсмени, вони пішли в бізнес на роль викидайл чи «представників довірених осіб». Початківці весь час були напруженими, зібраними, досвідчені ж навпаки: розслаблені, усміхнені, однак знають, коли потрібно реагувати та наскільки сильно необхідно вдарити. Марія спробувала оцінити вік Віталіка – не змогла. Розум підказував, що йому близько сорока, очі ж – що ледве двадцять п'ять.

– Ну, я не диявол – тільки вчуся. Але в мене є для вас передача від істинного Мефістофеля.

Він витягнув маленький конвертик і вручив його здивованій жінці.

– Я б запитала, що там, але стриманість ніколи не була моєю сильною стороною, – Марія розірвала конверт.

У середині лежала срібна картка VISA та кольорове фото записки, зробленої на серветці. У кутику серветки стояв логотип відомого японського ресторану, на самій записці фломастером написано: «Як щодо нових вражень?». Серветку тримала рука в лижній рукавиці. На задньому фоні було видно сніг, гори й фунікулер. Марічка підняла очі на усміхненого Віталіка, перевела погляд на дорожню сумку, поверх якої лежали лижні окуляри, потім знову на записку й знову на обличчя Віталіка. Нарешті видихнула.

– О'кей, до душі можу додати улюблений шарфик із кашеміру. Але ви мене так за вітром пустите!

10

Марія мала справу з багатими людьми, навіть з епатажними, але зі спонтанними – ніколи. На вулиці замість білого лімузина стояв високий червоний джип. Відчуваючи себе страшенно незручно, жінка вмостилась на передньому сидінні, і вони рушили. Усю дорогу Марія намагалася зрозуміти, що, власне, відбувається. Приємний сон із присмаком давно забутого минулого несподівано перетворювався на фонтан подій, розвиток яких вона не могла передбачити.

За кілька годин вид по той бік вікна кардинально змінився, і на зміну урбаністичному Львову прийшли вкриті лісами гори, а теплий подих весни змінився сніжною зимою. Марія скористалася вмістом дорожньої сумки та змінила блакитну сукню на лижний костюм.

Джип привіз їх до туристичної бази, де на фоні витягів та лижних спусків уже стояв розпашілий Сашко з двома порожніми келихами.

– Я не був до кінця впевнений у цій витівці, але виявилось, що в Україні таки є класні лижні курорти.

– Людей, які дружать із головою, у нас теж достатньо. Тобі варто в них повчитись, – Марія штурхонула Сашка в плече, відчуваючи, як стукотять від холоду її зуби. – А ці келихи тобі нащо?

– Ну, ще двадцять хвилин тому тут було шампанське. Хотів, знаєш, додати романтики в цю зустріч.

– І...?

– Ви довго їхали, довелось усю романтику вилити в себе.

Марія спробувала стусоннути Сашка ще раз, однак той легко ухилився, перехопив її та поцілував. Від несподіванки перехопило дух. Коли ж мить завершилась, жінка відчула, як у неї паморочиться в голові. Невже після такого життєвого досвіду звичайний поцілунок усе ще може мати над нею таку силу?

Сашко віддав келихи Віталіку та взяв Марію під руку:

– Думаю, ми ще встигнемо кілька разів спуститись. Ти колись каталася на лижах?

– Ні, ніколи.

– Прекрасно. Я теж. Але я про все потурбувався. Травмпункт буде готовий прийняти нас поза чергою.

– Що?!

Марія важко пам'ятала, як минули кілька останніх днів. У її «звичному» житті злетити й падіння траплялись не лише в ліжку, однак ніколи не приносили таких живих емоцій. Сашко навчив її кататися на лижах, і вже наступного дня вона змогла з'їхати найпростішою синьою трасою, жодного разу не впавши. Страх поступився місцем азарту, і доросла Марічка з непідробним захопленням кидалася сніжками, ліпила снігову бабу та дозволяла валити себе в кучугури, щоб потонути в палких поцілунках.

Сашко осипав її неймовірною кількістю уваги, будучи ніжним і терплячим удень та сильним і владним уночі. Під магічне миготіння вогню в каміні Марія знову й знову віддавалася пристрасті, усвідомлюючи, що цей чоловік зумів пролізти в її голову та виконати всі потаємні бажання. Окрім очевидного.

Сашко був справжнім Мефістофелем, який дарував насолоду, однак жодного разу не зайнявся з нею повноцінним сексом. Щоразу, як Марія намагалась подарувати йому задоволення, Сашко зупиняв її та зносив дах легким порухом майстерних пальців і гарячого язика. А коли, нарешті, «канікули» завершилися і вони повернулися до Львова, важко було сказати, що саме більше нагадувало сон: час, проведений із Сашком, чи все її попереднє життя.

11

Стояв один із тих днів, коли весна була в доброму гуморі й щедро наповнювала Львів живильним теплом. Люди неквапом гуляли незвично яскравим містом, підставляючи обличчя сонцю, відвідуючи кнайпи та насолоджуючись життям. А десь менеджери середньої ланки досі просиджували штани за глючними Windows Vista, марнуючи своє життя за мізерну зарплатню.

Марія всміхалася своєму відображенню в дзеркалі першого-ліпшого бутика. Їй в очі дивилося веселе щасливе дівчисько, юне й невинне, на кінчику носа якого сонячним зайчиком прицаїлося щастя. Вона спробувала схопити його долоньками, але зайчик виявився спритнішим. Стриб – і він уже поверх її рук. Вона спробувала ще раз – і знову невдача.

Жінка дзвінко розреготалася, чим привернула увагу всього магазину. Байдуже! Зараз вона відчувала неймовірне піднесення й не збиралася його марнувати. Тому схопила під руки дві коробки зі взуттям (високі чобітки й літні відкриті босоніжки), оплатила їх на касі картою та вийшла на вулицю.

Сонце ховалося десь між високими будинками. Марії подобались такі хованки. Маневруючи між балакучими туристами, жінка дивилася на таке звичне місто їхніми очима. Вузькі вулички, наче створені для прогулянок лише удвох, старовинна архітектура, вигадлива ліпнина на фасадах, ковані дверні ручки, кам'яні леви просто під підвіконнями, кавово-шоколадні спогади. Хотілося зупинитись і просто всотувати все навколо, наповнювати себе цим світлим і чистим, і щоб ніколи-ніколи цей момент не закінчувався, щоб завжди...

Телефонний дзвінок перебив її думки. Марія взяла в руки апарат, подарований Сашком (цікаво, а куди вона діла свій?), та усміхнулась, коли побачила на екрані «Олександр». Метаморфоза, до якої ще потрібно звикнути.

– Слухаю, – радісно промовила.

– Привіт, – долинуло з іншого боку. – Не зайнята?

Марія повернула голову спершу праворуч, потім ліворуч. Цікаво, чи можна вважати щастя зайнятістю? Мабуть, ні.

– Ні, не дуже.

– Прекрасно. Я відкриваю соціальний центр для дітей-сиріт. Не хочеш скласти мені компанію?

– Залюбки! – Чом би не поділитися шматочком радості з тими, хто цього потребує? – А коли?

– За двадцять хвилин.

– За скільки?!

– Ну... – голос зам'явся. – Віталік божився, що ви встигнете.

Марічка інстинктивно повернула голову. Віталік стояв біля лімузина на іншому боці вулиці та махав їй рукою. Жінка глибоко видихнула.

– Хлопці, ви мене інколи просто шокуєте. Але мені потрібно переодягнутись...

Двері лімузина відчинилися, і Сашко в синіх шортах і яскраво-жовтій футболці став біля свого водія.

– Не переймайся, ти проходиш по дрес-коду.

12

Їх обговорювали, за їхніми спинами шепотілися й показували пальцями. Чоловік у шортах і футболці та дівчина в яскравому топі й короткій спідниці поміж гостей у костюмах та вечірніх сукнях. Дивина. Несмак. Непотрібний епатаж. Марічка заплющила очі й відчула азарт. Їй це подобалось, ой як подобалось. Вона завжди любила виділятися, обирала викличний одяг, доводила до ідеалу свій образ, знищувала тих, хто намагався змагатись із нею на її території.

Та зараз раптом виявилось, що виділятися можна по-різному. І отримувати абсолютно інше, чистіше задоволення, приходячи на пафосні, награні прес-конференції та походжаючи серед розмальованих жінок, з облич яких стікала косметика навіть під посиленням наглядом кондиціонерів, поміж набундючених чоловіків, що змагалися між собою в оригінальності шаблонних чорних костюмів, серед манірних офіціантів, яких, здавалося, розмножували клонуванням. Усі ненавидять тебе, усі перешіптуються про твої манери, але тобі байдуже. Зрештою, твоя подія – твої правила. Це був зовсім інший тип влади, влади над самою структурою. І то було щось неймовірне.

– Доброго дня, шановні гості, журналісти, а також усі, хто вирішив узяти участь у добрій ініціативі корпорації «Альвеа» – допомогти дітям-сиротам відчувати себе живими, – пролунало з динаміків.

Марічка піднялася навшпиньки, але на сцені Сашка не було. Тоді вона разом з іменитими гостями покрутила головою, але безуспішно. Голос був, а сам Сашко – ні.

– Проблема дітей-сиріт актуальна не тільки в Україні, а й у цілому світі. Щороку на неї виділяють мільярди доларів, але запитайте себе: на що, власне, вони йдуть?

Марія подивилась на поважного вусаня, що стояв поруч, і всміхнулась. Пан запитував себе про багато речей, але діти-сироти відверто програвали перед легкими закусками.

– Мешканці сиротинців потребують батьків, опіки, вони хочуть вирости в повноцінній сім'ї, де їх любитимуть. А отже, їм за замовчуванням не потрібні кращі ліжка, кращі умови проживання, кращі стіни клітки, у якій вони замкнені. Вони просто хочуть на волю, у світ, повний можливостей, де не потрібно боротися за право подивитись телевізор, чи сходити в туалет, чи просто почитати книгу. Прагнучи в цей вигаданий ідеальний світ і після вісімнадцятирічного ув'язнення потрапивши на волю, вони шоковані. Адже наша планета – це просто великий інтернат, величезне поле бою, де якщо не ти, то тебе, де потрібно так само працювати ліктями, щоб отримати те, чого заслуговуєш. Наслідки – очевидні.

Світло згасло, і на стіні з'явилося зображення маленької дитини. Воно розбилося на шматки та зафарбовувалось у різні кольори відповідно до того, про що говорив Сашко.

– За результатами спілкування, вісімдесят відсотків дітей, які мешкають у дитбудинках та школах-інтернатах, вважають себе нещасливими. Інтернат ніколи не стане альтернативою сім'ї, його можна розглядати лише як місце тимчасового перебування. На формування особистості дитини, яка виховується там, негативно впливають такі чинники, як відсутність родинних зв'язків та спілкування з батьками, нестача любові, ласки й уваги, замкнутість кола спілкування, закомплексованість, підвищене почуття тривоги, відсутність свободи вибору, відсутність матеріальної та моральної підтримки після того, як вони залишають заклад. У дітей відсутні соціальні навички власного життя, тобто з'являються проблеми, коли вони навіть не можуть заварити чай чи користуватися побутовими приладами.

Небо конференц-зали змінилося картою України.

– Ми всі кажемо, що такими проблемами має займатися держава. Для дитини, позбавленої сім'ї, держава – це батько й мати. Показником розвинутого суспільства є ставлення до підростаючого покоління, розуміння того, що чужих дітей не буває. Сьогодні Україна, як і більшість країн Європи, фінансує дитячі будинки та школи-інтернати. Державою начебто узаконено систему пілг для дітей-сиріт: на утримання житла, допомога при працевлаштуванні, пілги при вступі до навчальних закладів, матеріальна допомога на навчання, державні стипендії та інше. Але насправді після виходу з інтернату діти залишаються сам на сам зі своїми проблемами. Як можна повірити в любов, коли тебе люблять лише за службовими обов'язками, а після роботи завжди поспішають до власної родини, до рідних дітей?

Марія здригнулася. На секунду вона пройнялась тим, про що говорить Сашко, повірила його голосу. І хоча сама ніколи не думала про проблеми дітей, особливо дітей-сиріт, зараз їй здалося це надзвичайно важливим, першочерговим. Розмірений голос Сашка до чогось підводив, і жінка з нетерпінням чекала розв'язки. Си́роти на руках не брехали – щось мало трапитись. Щось дуже важливе.

– Коли ти живеш в інтернаті, єдине, про що мрієш, – це щоб тебе хтось усиновив чи вдовчерив. Щоб одного разу двері відчинились, і вихователь покликав саме тебе. І тоді для тебе все закінчиться, ти станеш одним із небагатьох обранців долі, яких будуть ненавидіти інші діти. Тобі буде байдуже, адже ти втік, покинув це місце, але твої друзі залишаються. Вони пам'ятатимуть, і щоразу, коли нові батьки забиратимуть ще одного з них, у їхню душу все глибше й глибше вкорінюватиметься відчуття величезної несправедливості, власної невідповідності. Але коли вони таки вийдуть за поріг, то переконуються: світ насправді такий несправедливий, як вони собі й думали. Враховуючи, що кожного року всиновлюють усього п'ять-сім відсотків від загальної кількості сиріт, то до повноліття ми отримуємо майже шістдесят тисяч дітей, які вміють лише ненавидіти й не здатні на любов та розуміння.

Інфографіка на стіні змінилась на фотографії дітей різного віку, що крадуть, жебракують, займаються грабежами, насиллям. Знімки були зроблені професіоналом своєї справи, що не соромився брати крупні кадри там, де інші обійшлись би загальними. І це справляло потрібний ефект.

– Звідти постійна кількість жебраків, стабільний потік грабіжників та дрібних крадіїв, саме ці люди – постійний контингент у буцегарнях та на демонстраціях. Бо в них немає альтернативи, бо ніхто не захотів навчити їх чомусь доброму й прекрасному. До сьогодні.

Загорілося світло, і Марія побачила Сашка. Він сидів на стільчику, посеред сцени, одягнений у біле з чорним – офіційний і такий типовий костюм офіціанта. І тільки закинута нога на ногу видавала в ньому не прислужника, а господаря.

– Щороку світова громада виділяє мільярди доларів на вирішення проблем дітей-сиріт. Однак я ще досі нічого не чув про жодних клонованих батьків. Краще життя починається з наших дій, проблема дітей-сиріт вирішиться лише тоді, коли до неї долучиться кожен. І кожен із вас також. Тому сьогодні я презентую вашій увазі соціальну кампанію «Альвеа. Все буде

добре», – Сашко подав сигнал, і в конференц-залу почали заходити офіціанти. Кожен із них вів за руку маленьку дитину від чотирьох до шести років.

Жінка поруч почала аплодувати, хтось підтримав.

– Корпорація «Альвеа» оголошує, що до кінця цього календарного року всі діти-сироти в Україні – а це понад сто двадцять тисяч осіб – будуть усиновленими. З вашою допомогою.

Оплески обірвались. У залі запанувала тиша. Вусатий пан застиг з оливкою на півшляху до рота.

– На виході кожен із вас отримає конверт із п'ятдесятьма тисячами доларів, необхідними для утримання дитини, – вів далі Сашко, а офіціанти підходили до шокованої публіки й залишали біля них маленьких дітей, хлопчиків та дівчаток із вологими очима, що знизу вгору з надією дивились на своїх майбутніх батьків. – З вами буде укладено річний контракт, згідно з яким ви перші півроку щомісячно отримуватимете по двадцять тисяч доларів, а друге півріччя – по десять тисяч. Після завершення контракту ви зможете...

Сашко говорив далі, але Марія вже не слухала. На її очах відбувалося щось неймовірне, щось абсолютно неможливе. Вона намагалася подумати про суму, яку отримає кожен учасник на виході (сто тисяч гривень на шість – це шістсот і ще п'ятдесят на шість – триста, дев'ятсот тисяч гривень за рік при середній зарплаті... Скільки? Дві тисячі? Просто нереально!), про витрати, яких зазнає корпорація. Жінка пробувала увімкнути раціоналізм, але це просто не піддавалось усвідомленню.

Проблему, яку не міг (не хотів?) вирішити ніхто, одним махом розв'язав Сашко. Її Сашко. Це... Від цього захоплювало дух. Потім з'явиться сарказм, потім Сашка обов'язково тягатимуть газети та суди, потім кожен другий виступить експертом і критиком, але зараз, тут і зараз відбувалося диво. Маленькі ніжки робили великий крок назустріч сонцю та щастю.

Офіціант непомітно підійшов і зник, залишивши маленьку дівчинку чотирьох років із гарненькими синіми очима, двома заплетеними косичками та плюшевим ведмедиком, міцно притиснутим до грудей. Маленький янгол у плоті. Марія усміхнулась, і це створіння ніжними пальчиками взяло її за мізинець та міцно стиснуло. Усмішка розширилась – потім застигла.

Жінка раптом усвідомила, що це стосується і її теж. Що Сашко не просто так запросив її сюди. Що тепер це її дитина, і Марія отримає за неї цілу купу грошей, але головне не це. Тепер це її дитина. Її маля. Її власний янгол у плоті.

Марія зробила крок назад, і мізинець вислизнув з маленької долоньки. Ні-ні-ні! Дівчинка дивилась на неї розгублено, з дивною надією й допитливістю, а жінку з головою накривав страх. Величезною хвилею він зносив це огидне місто, цих шаблонних людей, Сашка з його безглуздими планами, усіх цих дітей, що, здавалося, дивились тільки на неї, Марію, і благли: «Не кидай нас тут. Будь ласка, не кидай нас тут». Замовкніть! Щезніть! Ні-ні-ні!!!

Марія вибігла з конференц-зали, ледь не висадивши двері. Промчала довгим коридором, навмання заскочила на кухню і, розштовхуючи кухарів та офіціантів, кинулась кудись уперед. Навздогін їй летіли крики, обурення, гамір, а найголовніше – дитячі голоси, що кликали, благли, заповнювали собою все. Величезна хвиля страху – панічного страху – накривала її з головою, і, вибігши на вулицю, Марія заскочила в перший же магазин, купила пляшку віскі та заковтнула одразу половину темної рідини. Важкий удар алкоголю відкинув паніку кудись під ребра, але цього було недостатньо.

Похитуючись, жінка вийшла на вулицю, підійшла до дороги та виставила руку з піднятим догори великим пальцем. Це був майже центр міста, середина дня, вона виглядала дешево й вульгарно, пляшка алкоголю швидше відштовхувала, аніж допомагала, але всесвіт таки мав совість. За десять секунд поруч пригальмувала тонована «Лада Пріора». Не чекаючи особливого запрошення й відкидаючи дурні стереотипи, Марія сіла на переднє сидіння та повернулась до водія.

– З тебе випивка. Інакше я знайду когось іншого.

Чоловік років тридцяти кілька секунд зважував свої плани на день, життєві поради та досвід, протиставляючи це бажанням і вигляду незнайомої жінки й підбираючи правильні слова. Зрештою, він просто завів двигун і рушив. Марії було байдуже куди. Вона хильнула ще віскі. У дзеркалі заднього огляду можна було побачити, як панічна хвиля на відстані, але впевнено, рушила за «Пріорою».

13

Марія не пам'ятала, як опинилась у клубі. Зате тут не було паніки – лише музика. Одноманітна, гучна, вона глушила всі емоції. Шум, що спочатку заспокоїв, за кілька хвилин почав тиснути на голову. Жінка вийшла в туалет, але навіть тут було гамірно. У сусідній кабінці хтось безсоромно займався сексом, але зараз її більше турбувало те, що вона не могла намалювати собі губи. Руки тремтіли, наче після жахливого перепою, і це було не дивно: Марія не пам'ятала, скільки вже випила.

Її тіло переходило з одного алкогольного закладу в інший, від однієї музики в іншу, з одних рук в інші. І жінка була щаслива, що не пам'ятала всіх деталей. Щаслива, що навколо досягали оргазму незнайомці. Щаслива, що її оточували такі ностальгічно-звичні запахи поту й алкоголю, сексу й хіті, справжнього людського щастя. Щаслива, що сльози капали на колись білий умивальник закладу, імені й місця розташування якого вона не знала й ніколи не дізнається. Щаслива, що, зрештою, вона отримує саме те, на що заслужила. Те, до чого готувало її життя. Те, чим усе й мало закінчитись.

Марія підняла погляд і втупилась у розширені зіниці жінки, яка колись була дуже привабливою, а зараз просто розпливалася на очах.

– Що, щастя захотіла, хвойдо? – процідила Марія, і відображення вишкірилось у відповідь. – Думаєш, можна просто так розкаятись, і тобі на небі все пробачать? Думаєш, курво, усі твої гріхи можна перекреслити звичайним «прости»? Хрін тобі, а не прощення, – Марія зігнула руку в лікті, демонструючи свою зневагу до великого замацаного дзеркала, і жінка у відображенні похитнулася, але не впала.

Марія вхопилася за раковину та змусила себе стати рівно. Кілька секунд вивчала дно умивальника, пропускаючи крізь себе тваринні стогони парочки в одній із туалетних кабінки.

– Чому я не можу просто здохнути? – промовила тихо до невідомого адресата. – Чому я не можу просто здохнути й покінчити з цим?

Діджей змінив сет, і з колонок полинуло щось розслаблююче. Марія зітхнула, відкрутила кран і вмила обличчя. Глянула на себе. Не така вже вона й стара. Так, макіяж явно не пройшов тест-драйв, але на барі сидять і бридкіші особи. Мокрим пальцями розмазала залишки сліз, серветкою підтерла олівець під очима. Цього вистачить, щоб дійти до барної стійки. Парочка з сусідньої кабінки досягла логічного завершення, і тепер важко дихала, перетравлюючи емоції. В усіх їхніх проявах.

Марія вкинула помаду в сумочку й застібнула блискавку, коли верескливий голос перебив діджейський скречінг:

– Тобто як у тебе порвався гандон?

У пам'яті одразу сплигло обличчя маленької дівчинки з двома косичками, і Марія буквально вибігла з туалету. На барі сидів самотній грузин і дві сорокарічні жіночки, які й у свої двадцять не вражали красою, не кажучи вже про нині. Це був той випадок, коли ситуації не міг зарадити ні грамотний макіяж, ні алкоголь у необмежених дозах. Але жіночки не втрачали ентузіазму, пускаючи грузину бісики густо нафарбованими очима. Та всі стріли Амура поки влучали в «молоко».

– Щось тонізує, – замовила Марія, сідаючи на вільне місце. – І щоб градусів там було більше, ніж калорій.

Бармен кивнув, і, поки жінка повернула голову в пошуках когось симпатичного на танцполі, біля неї вже стояв коктейль. У комплекті чомусь додавався грузин.

– Слюшай, девушк, пачіму грусний такой?

– Життя – лайно, але ми з лопатою. Ну, і з коктейлем, – Марія відсалютувала чоловікові та зробила великий ковток.

Шипучий напій, наче торнадо, пронісся її горлом, залишаючи по собі легкий м'ятний присмак. На секунду запекло – і стало добре. Слава тим аборигенам, яким не ліньки було змішувати вогняну воду зі всім підряд.

– Слюшай, а может, я тібя развеселю? Давай, паєхалі са мной. Будет харашо, абіщаю. Паєхалі?

Перш ніж Марія встигла озвучити своє рішення, у розмову вклинився хтось третій.

– Вона нікуди не поїде, – сказав Сашко, дивним чином опинившись поруч.

Його присутність чомусь не здивувала Марію. Дійсно, нащо дивуватись витівкам фатуму, якщо тобі немає що протиставити? Раптом їй дуже захотілося, щоб грузин натовк Сашкові пику.

– Ну, чому? Це дуже хороший чоловік. Відчуваю, що його компанія могла б мене цілком задовольнити, – сказала Марія, ховаючи знущальну посмішку в шипучому коктейлі.

– Вот відіш, девушка не протів. Паєтаму давай, прахаді дальше, а нам нужна єхать.

– Я сказав: вона нікуди не поїде, – холодно промовив Сашко та одним ривком відірвав Марію від барної стійки. – Ми йдемо.

– Слюшай, дарагой... – піднявся грузин, але з темряви виникла висока фігура, яка заламала горця та притиснула його обличчям до поверхні стійки. Здивована Марія впізнала в незнайомцеві Віталіка.

– О, Віталька! Привіт! Як справи? – радісно вигукнула вона, але чоловік навіть не обернувся.

Натомість Сашко взяв її в оберемок і потягнув на вулицю. Так само швидко запхав жінку на заднє сидіння й зачинив дверцята. У вікні кудись стрімко втікали вулиці й будинки, а Марію раптом почало нудити.

– Випусти! Випусти мене негайно! Чуєш! Зупини машину! Уже!

Авто різко загальмувало десь за містом, і жінка вискочила назовні.

– Ти, козел, думаєш, що тобі це все так зійде з рук? Думаєш, ти можеш отак просто поводитися зі мною? О, ні-ні-ні, містере, зі мною таке не пройде! Марі покаже тобі, де раки зимують, ой покаже! – жінка пройшла кілька кроків прямо, потім ліворуч, потім назад, але каблучки вгрузали у свіжу землю, виривали грудки, змушували боротися не тільки зі звичною ходьбою, а й із гравітацією. За цей час Сашко вийшов з лімузина та мовчки спостерігав за хаотичним бажанням Марії втекти. Віталік щось шукав у багажнику.

Нарешті жінка зрозуміла, що знаходиться посеред поля, десь далеко від кордону з останньою цивілізацією, і ненависть нарешті знайшла свою жертву.

– Куди ти мене завіз, падло? Кинути хочеш посеред поля, га? Ну так давай, їдь. Марі не пропаде. Марі й не через таке проходила. Давай, сука, їдь. Чуєш? А, ти ще й знущаєшся? Ах ти паскуда...

Марія рушила на Сашка з твердим бажанням роздряпати його американську пику, але той був готовим. Він узяв шланг, поданий Віталіком, та навів його на розлючену жінку. Водій почав ногою качати маленький насос, і вода крижаним струменем ринула на Марію, збиваючи її з ніг, перш ніж та встигла сказати «Ой». Віталік качав і качав, а Сашко підійшов ближче, направляючи струмінь на всі відкриті точки легкої сукні, вимиваючи злість, депресію, алкоголь – усі емоції, які не терпіли конкуренції. Жінка звивалася, кричала, борсалася, як одержима. По нічній автостраді, наче зорі з неба, пролітали самотні авто, але чоловіки не зробили жодної зупинки, жодної паузи. Нарешті струмінь води ослаб, а миттю пізніше зник зовсім.

Марія лежала на холодній землі, у каламутній калюжі, наче русалка, яку викинуло на берег далекої планети, хапала ротом повітря, та не могла вимовити й слова. Ембріон власного еґо. Тіло боролось за існування, ігноруючи думку свідомості, наїжачуючись проти цілого холодного світу. Тому коли Сашко підняв Марічку на ноги й накрив м'якою теплою ковдрою, усередині спустошеної жінки зародилася перша емоція. Вдячність.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.